

Nederlandse taalverwerwing binne die Suid-Afrikaanse tersiêre landskap: Die struktuur van 'n gemengdeleerkursus

Angelique van Niekerk

Dutch language acquisition in the South African tertiary context: A blended course structure

This article explores the implementation of the course Nederlands leren spreken (Zuid-Afrika). It is approached as a case study based on a literature review and a needs analysis done among South African lecturers responsible for teaching Dutch language acquisition. This course supports students in degree programs (usually part of Afrikaans modules) and occasional students (outside the language departments) in preparation for the international exam for Dutch, CNaVT.

In the course a blended learning approach focused on independent learning at an individual pace for a maximum of 14 weeks is followed. Considering the unique South African context, some contextual challenges and factors impact the implementation of the program. This includes capacity problems, difficulty in scheduling the program of occasional visiting Dutch lecturers during the course scheduling in the formal degree programs, prior passive knowledge of Afrikaans students when learning Dutch (due to language similarities) and “low tech” South African context that impacts on online learning possibilities.

1. Ter inleiding

Hierdie artikel ondersoek die implementering van die gemengdeleerkursus, *Nederlands leren spreken (Zuid-Afrika)*, gerig op studente met 'n voorkennis van Afrikaans. Die artikel benader dié kursus as 'n gevallestudie en 'n kort literatuurstudie word as agtergrond tot die ontwikkeling van die kursus ingesluit. Die vreemdetaalkursus is in 2021 aan die Universiteit van die Vrystaat (UV) geloods en ook kortleerprogramstudente buite die kontakgrense van die UV het reeds die kursus suksesvol voltooi.

Insigte uit die literatuurstudie en die onderrigervaring van die projektelede het die konseptualisering en bywerking van die kursus, *Nederlands leren spreken*, voorafgegaan. Die drie belangrikste vertrekpunte was: eerstens die verrekening dat Nederlands as vreemde taal in Suid-Afrika aangeleer en onderrig word in 'n konteks buite 'n omgewing waar die taal algemeen gepraat word. Die tweede sentrale vertrekpunt was dat daar rekening gehou moet word met die aard en omvang van die tegnologiese ondersteuning (wat toerusting en data insluit) tot studente se beskikking in die Suid-Afrikaanse konteks. Derdens is die unieke voorkennis

waaroor Afrikaanssprekendes (huistaal of addisionele taal) beskik wanneer hulle Nederlands aanleer, sentraal tot die onderrigkeuses en steierwerk wat ingesluit is.

Moeller en Catalano (2015: 327) se definisie van vreemdetaalonderrig geld hier: “Foreign language learning and teaching refer to the teaching or learning of a nonnative language outside of the environment where it is commonly spoken.”

In die lig van die definisie en die doelwit van die kursus, naamlik die voorbereiding van studente (met ’n bewese vaardigheid in Afrikaans) op die CNaVT (Certificaat Nederlands als vreemdetaal), is die literatuurstudie geloods. Die literatuurstudie moes naas die kursusdoelwit die Suid-Afrikaanse kontekstuele faktore aansny alvorens daar aan kursusontwerp aandag gegee kon word.

Die kontekstuele faktore sluit die verwantskap van Afrikaans met Nederlands, die sosio-ekonomiese diversiteit van die studentekorps in Suid-Afrika en die konkrete uitdagings met betrekking tot beperkte tegnologie in ’n sogenaamde “low tech” omgewing in.

Dis om dié rede dat daar in die Nederlandse kursus, *Nederlands leren spreken*, binne fisieke klaskontak en/of aanlyn kontak verskillende “low tech”-gemengdeleeraktiwiteite geïntegreer word om studente soveel moontlike blootstelling aan die outentieke gebruik van die doeltaal te gee.

Op basis van die uitdagings in die konteks van die UV (’n konteks soortgelyk aan ander Suid-Afrikaanse instellings ook) wat Nederlandse taalverwerwing betref, is daar in 2018 al begin met die bou van komponente vir ’n gemengdeleerkursus vir Nederlands. Projekfinansiering via die Nederlandse Taalunie in 2019 en die inspraak van vennote, Nerina Bosman (van die Universiteit van Pretoria) en Lieve de Wachter (van die Katolieke Universiteit Leuven) het daartoe gelei dat daar met die hulp van tegnologiekenners materiaal ontwikkel kon word wat geskik is vir die Suid-Afrikaanse konteks. Dit is reeds volledig getoets met die studente van die UV in 2021 en 2022 en ook met 10 kortleerprogramstudente (ook buite die grense van die UV en Bloemfontein). Covid-19 het in 2020 die aanvanklike behoefte in terme van ’n gemengdeleermodel in die hoogste rat geplaas om ook as die UV se 8-kredietmodule vir Nederlands volledig aanlyn te kon funksioneer.

Die beoordeling en eerste bywerk van die kursus in 2021 en 2022 omsluit verskillende aspekte wat buite die bestek van die artikel val. Dit sluit in die kritiese evaluering deur Margo Liebens van die Taalunie in 2021, my eie ondervinding as dosent (en projekteier) vir veral die kortleerprogramstudente (aanlyn studente buite die UV-grense die afgelope twee jaar), die standaard UV-studenteterugvoer in 2022, die suksesvolle deelname van studente in Bloemfontein aan die CNaVT-eksamen na afloop van die kursus en die aard en sukses van die deelname van UV-studente aan die jaarlikse nasionale Nederlandse winterskool op basis van hulle voltooiing van die 8-kredietmodule “Nederlandse taalverwerwing”.

Die behoefte en stand van Nederlandsonderrig in Suid-Afrika en Namibië is kontinu ter sprake by jaarlikse ledevergaderings van die Suid-Afrikaanse Vereniging vir Neerlandistiek (SAVN). Die behoeftes en stand van sake het na aanleiding van die vraelys van die SAVN in 2022 onder andere die onderstaande resultate gelewer. Die name van instellings is nie hier ter sake nie en die terugvoering van die verskillende instansies word slegs aangedui as A, B, ensovoorts. Die name is egter beskikbaar via die Suid-Afrikaanse Vereniging vir Neerlandistiek.

Indien jy 'n dosent is, word Neerlandistiek by jou instansie as 'n module of as 'n komponent van 'n module aangebied? Indien wel, word dit op beide voor- en nagraadse vlak aangebied? Indien nie, dink jy daar is steeds by julle 'n potensiele geleentheid om studente blootstelling aan Neerlandistiek te gee (byvoorbeeld deelname aan die SAVN se winterskool vir studente of die Taalunie se Zomercursus in Gent, of selfs 'n geleentheid om die Taalunie se CNaVT-eksamen te voltooi)?

A) Dit word aangebied as 'n keusemodule, en is in die tweede jaar verplig. Blootstelling op ander wyses, soos hierbo genoem, gebeur ook.

Ja, winterskool en die Taalunie se CNaVT-eksamen.

B) Die onderrig van Nederlands by [...] sien op die oomblik soos volg daaruit:

1. Keusekomponent Nederlandse taalverwerwing op eerstejaarsvlak.
2. Een verpligte modulekomponent plus een keusekomponent Nederlandse literatuur op tweedejaarsvlak.
3. Een keusekomponent Nederlandse literatuur op derdejaarsvlak.
4. Een honneursmodule Nederlandse literatuur (keuse) op honneursvlak. Verdere MA-studie in Nederlandse letterkunde is 'n opsie wat gereeld deur studente uitgeoefen word. Verder is daar studie vir MA-studente moontlik in samewerking met die Universiteit Leiden.
5. Doktorale studie in Nederlandse letterkunde met of sonder samewerking met die Rijksuniversiteit Groningen.

Studente in die Departement neem gereeld deel aan die SAVN-winterskool, die somerkursus van die Taalunie in Gent. 'n Gemis op die oomblik is die moontlikheid vir studente om die Taalunie se CNaVT-eksamen plaaslik af te lê. Tot en met 2020 was dit nog moontlik, maar daar is tans geen befondsing om 'n dosent daarvoor aan te stel nie.

Die Departement het die afgelope drie jaar uitvoerig navorsing gedoen oor die moontlikheid om Nederlands as volwaardige vak by [...] in te stel. Alhoewel daar gesonde belangstelling vir so 'n vak is, is daar huiwering binne die fakulteit omdat dit bestaande taalvakke (ook Afrikaans) nadelig mag raak wat studentegetalle betref. Daar word nietemin verdere ondersoek gedoen om die Nederlandse aanbod in die Departement uit te brei.

C) Daar is slegs 'n klein Neerlandistiek-komponent in die eerste jaar, en dan kry die studente eers weer blootstelling in hul derde en honneursjaar (sou hul besluit om voort te gaan met hul studie in Afrikaans en Nederlands) onderskeidelik. Een van die probleme wat ons egter opmerk, is dat die studente, wanneer hulle derdejaarsvlak bereik en Nederlandse kortverhale moet lees en analiseer, nog nie die Nederlandse grammatika onder die knie het nie, of dit teen dié tyd al verloor het. Daar is dus, veral beslis in ons vakgroep, 'n behoefte aan 'n meer diepgaande taalaanleer van Nederlands. Die skryf van 'n CNaVT-eksamen of bywoning van die Jongerenprojek of TZN sal wonderlik wees, nie net om die studente met hul taalvaardighede te help nie, maar ook om hul belangstelling in die Neerlandistiek aan te wakker en hulle weer eens te motiveer om voort te gaan met nagraadse studie.

Nederlands is ingebed binne Afrikaanse letterkunde op voorgraadse vlak, maar dit is 'n toegewyde en verpligte module op honneursvlak. Die verpligte module bestaan uit 'n taalaanleer- en 'n letterkundekomponent. Ons studente neem aan die verskillende studentegeleenthede deel.

Ja

D) Voorgraadse losstaande semestermodule (nie deel van die Afrikaansmodules nie).

Ja

Voorgraads TAAL: MODULE met 22 studente in 2022. Beslis CNaVT jaarliks ongeveer 8 studente per jaar (ook in die verlede), beslis winterskool indien dit nie in lesingtyd val nie (nie vir die departement 'n krisis nie, maar studente het ander modules en sit in ander programme waar hul nie altyd kan/mag wegbly vir 'n week in hul derdejaar/hoofvak nie). Die winterskool volg altyd na ons studente reeds A2 geskryf het, en na afloop van die winterskool kan hul B1/ B2 skryf wat vereis word vir die Zomercursus.

Nederlandse letterkunde is ongeveer 50% van ons Letterkunde-aanbod voorgraads en 'n derde van die letterkunde-aanbod nagraads.

E) Nederlandse letterkunde word as onderdeel van die oorkoepelende kurrikulum op voorgraadse, sowel as nagraadse vlak aangebied. Op nagraadse vlak word dit wel as losstaande module (honneurs) aangebied. Ek voel wel baie sterk daaroor dat 'n groter fokus op veral Nederlandse taalverwerwing vanaf eerstejaar geplaas moet word. Ons aanvaar as Suid-Afkaners te veel "natuurlike kennis" van ons studente en niemand leer dan ooit ordentlik Nederlands praat nie.

As module op tweedejaars-, derdejaars-, honneursvlak (nagraads).

Alhoewel die [...] 'n elektiewe module in die tweede jaar het wat uitsluitlik op Nederlands fokus, bevat ons ander voorgraadse modules slegs 'n klein Neerlandistiek-komponent. Ek het al gevind dat dit by sommige studente 'n behoefte is om groter blootstelling aan Nederlands te kry, veral meer in die vorm van 'n Nederlandse taalaanleerderskursus. Ons bied tans die geleentheid aan ons studente om die winterskool en/of Zomercursus by te woon en die CNaVT-eksamen te voltooi, en die studente is grotendeels baie opgewonde en entoesiasies oor hierdie geleentheid.

Neerlandistiek word op voorgraadse sowel as honneursvlak as 'n module aangebied.

F) Daar is 'n module Nederlandse taalvaardigheid en Neerlandistiek is ook 'n komponent van die studie Afrikaans-Nederlands

As 'n module: Ten minste 25% van alle kursusinhoud op voorgraadse vlak is verpligte Nederlands. Zomerskool: Ons studente is nie op B1/2-niveau wat taalbeheersing betref nie. Dit maak bywoning van 'n Zomercursus problematies. CNaVT: Die studente stel nie belang nie. Hulle kan nie sien watter doel dit dien nie en dit is ook vir my onduidelik. Winterskool: Ons stuur graag studente, mits daar 'n duidelik verstandhouding is dat hulle nie noodwendig op B2-vlak is nie.

Ons studente stel beslis belang in die Neerlandistiek. Daar is vanaf die tweede jaar voorgraadse modules in Nederlands as komponent van Afrikaans en Nederlands. Een honneurs-module in Nederlands word aangebied as deel van 'n BA Hons (Afrikaans en Nederlands). 'n Aantal MA- en PhD-studente volg komparatiewe studies oor Afrikaans en Nederlands. Studente woon graag werksinkels, winter- en somerskole in Nederlands by. 'n Aantal het by 'n privaat persoon ekstra taalverwerwing-modules in Nederlands gevolg.

Daar is 'n aanleerdersmodule as verpligte tweedejaarsmodule in Afrikaans voorgraads. Letterkunde word voorgraads saam met Afrikaanse letterkunde aangebied in 'n poësie-module en 'n prosa-module. Daar is tans nie gedoseerde nagraadse kursusse nie.

Ek dink definitief ons studente kan daarby baat om winterkursusse by te woon hoewel ek agtergekom het dat hulle nie hier bewus was daarvan as 'n moontlikheid nie, moontlik nog die nadraai van Covid-19, daar is wel finansiële beperkings wat die meeste van ons studente beleef, so dit sal dalk nie vir hulle moontlik wees om die vliegtuigkaartjies te betaal nie. Ek het my wel voorgeneem om volgende jaar die studente hiervan in te lig, daar is 'n paar eerstejaars wat potensiaal toon.

2. Probleemstelling

Die terugvoer ontvang op die SAVN-behoeftevraelys (wat ek en my kollegas aan die Universiteit van die Vrystaat ook beantwoord het) aan dosente in 2022; asook die ondersoeker se eie kontak en ook e-posopvolg met dosente aan agt Suid-Afrikaanse universiteite en in Namibië na aanleiding van die vraelys, het gedien as herbevestiging van die terugvoer tydens die paneelgesprekke op die konferensieprogram tydens die Internasionale Neerlandistiekkonferensie te Leuven in Augustus 2018 en te Nijmegen in Augustus 2022. Ook die terugvoer van SAVN-lede by die genoemde konferensie in Nijmegen ná die aanbieding van 'n referaat saam met prof. Nerina Bosman en Lieve De Wachter was noodsaaklik vir die beskrywing van die konteks om die volgende kontekstuele uitdagings vir die Nederlandse taalverwerwing in Suid-Afrika te lys.

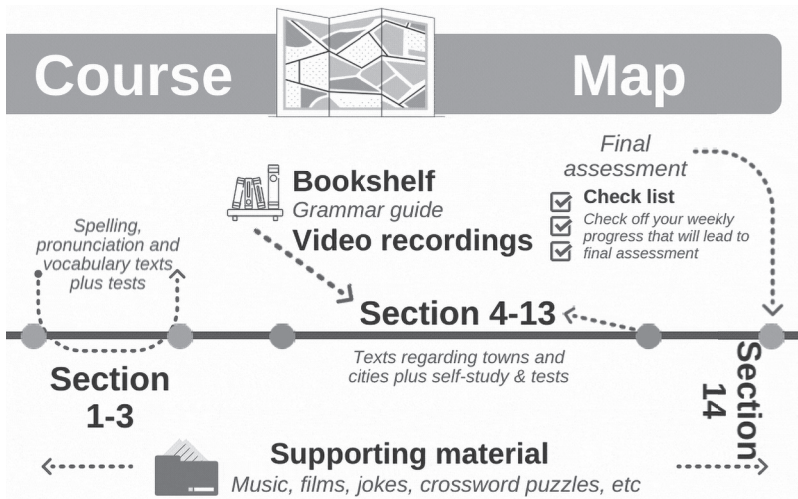
Die probleemstelling hang direk saam met die relevansie van hierdie bydrae. Afrikaanstaliges leer Nederlands vinniger aan weens die taalooreenkoms en spesifiek die woordeskatoooreenkoms, veral wanneer die student bewus is van die patroonmatige spellingverskille tussen Afrikaans en Nederlands. Hulle het

dus unieke behoeftes as dit kom by 'n Nederlandse taalverwerwing. Dié kursus is 'n vorm van gestandaardiseerde toegang tot die CNaVT vir mense met 'n voorkennis van Afrikaans. Nederlands bly 'n beskikbare venster op Europa vir Suid-Afrikaners en dit sluit Suid-Afrikaanse studente in wat daar wil gaan studeer of werk. Bewese voltooiing van die CNaVT op B1- of B2-vlak, ensovoorts, word in vele kontekste in die Lae Lande gevra, ook wanneer Suid-Afrikaanse studente, soos studente elders in die wêreld, wil aanmeld vir die jaarlikse Zomercursus. Met 'n uniforme standaard wat selfwerkzaamheid aanmoedig kan studente dus na afloop van die gemengdeleerkursus met groot gemak aanmeld vir die CNaVT-eksamen (soos wat die afgelope paar jaar reeds die geval is).

3. Kursusontwerp teen die agtergrond van konteksspesifieke uitdagings

Bewese teoretiese beginsels wat geld vir vreemdetaalonderrig en gemengdeleer het neerslag gevind in die kursusontwerp van *Nederlands leren spreken*. Daar word enkele skermgrepe uit die kursus ingesluit om dit te illustreer.

Die kursus se aanmeldingsblad om te registreer vir toelating kan by die volgende skakel gevind word: <https://www.gesellig-afrikaans.org/course/view.php?id=22>. Die tuisblad bevat onder andere die roetekaart wat 'n kursusoorstig bied en ondersteuningsmateriaal as lusmaker, maar toegang tot die kursus geskied ná registrasie.

Die kursuskomponente (inhoud, struktuur, modus, assessering) in die kursus *Nederlands leren spreken*, word daarna oorsigtelik gelys en in verband gebring met die Suid-Afrikaanse konteks en die gerigheid van die bepaalde komponent op die vier taalkompetensies ook ter sake vir die CNaVT, naamlik lees, luister, skryf en praat.

3.1 *Dosentekorps in Suid-Afrika en Namibië*

Suid-Afrikaanse dosente is meestal nie huistaalsprekers of tweedetaalsprekers van Nederlands nie en vaardighede wissel van selfverworwe aanleer tydens hul studiejare in Suid-Afrika of in die Lae Lande, die lees en bestudering van Nederlandse letterkunde of taalnavorsing asook kortkursusse in Nederland en België gerig op dosentenaskoling. Die student/dosent-ratio aan verskillende Suid-Afrikaanse universiteite plaas druk op die hoeveelheid kursusse en modules wat aangebied kan word omdat dosente-kapasiteit om ekonomiese redes beperk is aan die meeste Afrikaanse taaldepartemente. Die taalkompetensievlakke van entoesiastiese Afrikaanse dosente wat Nederlands kan/wil onderrig kan die kwaliteit van Nederlandse taalverwerwing problematiseer.

3.2 *Besoek en hulp uit die Lae Lande*

Nederlandstalige dosente en internasionale studente se besoeke aan verskillende Suid-Afrikaanse universiteite val selde saam met die skedulering van taalmodules by die verskillende universiteite in Suid-Afrika en Namibië. Ad hoc-besoekers uit die Lae Lande vind dit moeilik om in 'n kort tydsbestek van byvoorbeeld 'n winterskool of somerkursus 'n geskikte vlak van voorkennis as vertrekpunt te neem vir die verhoging van Nederlandse taalkompetensie by Suid-Afrikaanse studente.

3.3 *Kursusinhoud in Suid-Afrika en Namibië varieer grootliks wat die Nederlandse taalaanbod betref*

Die blootstelling aan Nederlandse taalverwerwing aan verskillende Suid-Afrikaanse universiteite en in Namibië is grootliks uiteenlopend van aard. Dit varieer van geen kontak tot kontak met huistaalsprekers en 'n formele module. Tog is die geleentheid vir studie en naskoling in of via Nederlands potensieel beskikbaar vir alle studente in Afrikaans- (en Nederlandse) departemente in Suid-Afrika en Namibië. Vir aanmelding vir die geleentheid word 'n minimum vlak van Nederlandse kompetensie vereis waarby sommige studente dan uitgesluit

word as die bepaalde aanbod nie aan hulle tuis-universiteit formeel as deel van die module in die departement beskikbaar is nie. Suid-Afrikaanse studente moet boonop met studente van regoor die wêreld meeding om toegang tot Nederlandse naskolingsgeleenthede en somerkursusse waarin 'n minimum kompetensie in Nederlands vereis word.

Taalkompetensie in 'n doeltaalkonteks is nie moontlik in die Suid-Afrikaanse omgewing aan universiteite nie en blootstelling wat leer moontlik maak aan die kant van die student sonder impak op die dosent is ter sake.

Studente se belangstelling in Nederland en België se kulturele elemente en landeskunde is divers en dit is belangrik vir motivering en sukses.

3.4 *Afrikaans as voorkennis*

Die voorkennis van Afrikaanssprekendes wat begrip van Nederlands betref, is uniek in die groter “extramurale”-konteks van tersiêre instansies wat Nederlands onderrig. Daar is gevolglik 'n behoefte aan 'n spesifieke kursus wat die voorkennis (byvoorbeeld woordeskat) en taaluitdagings (byvoorbeeld werkwoordvervoeging) van Afrikaanstaliges in ag neem.

Nederlandse taalonderrig in 'n Suid-Afrikaanse (en Namibiese) konteks word grootliks moontlik gemaak by wyse van insluiting in modules by die Departement van Afrikaans of die Departement van Afrikaans en Nederlands aan Suid-Afrikaanse universiteite.

3.5 *Toegang tot tegnologie – wat kan en wat nie?*

Die Suid-Afrikaanse (en Namibiese) konteks is wat toegang tot tegnologie betref soms veel anders as in eerstewêreldlande. In Suid-Afrika bestaan die tegnologie, maar weens faktore soos beurtkrag en datakoste het studente nie noodwendig deurlopend toegang tot alle onderrigmateriaal en assesseringsgeleenthede nie. Studente se toegang tot tegnologie soos selfone en rekenaars wissel ook van heel basiese toerusting tot gesofistikeerde tegnologie. Die tegnologiese aard van die kursus moet studente dus nie uitsluit nie, maar hulle wel ondersteun. Minder tydsgebonde (aanlyn) onderrigmateriaal kan die kwaliteit van onderrig in die Suid-Afrikaanse konteks verhoog.

Die vier vaardigheidsvlakke – lees, praat, skryf en luister – is 'n integrale deel van taalkompetensie en maak deel uit van die internasionale eksamen vir Nederlands (CNaVT). Al vier vaardighede moet dus binne beperkte kapasiteit, ook wat onderrig betref, in Suid-Afrika en Namibië aandag kry.

4. Teoretiese vertrekpunte en toepassing

In die volgende afdeling sal die teoretiese beginsels in die literatuurstudie, soos wat dit spesifiek geld in die kursusontwerp, uiteengesit word en toegelig word uit die kursus, Nederlands leren spreken. Dit sluit nie uit dat ander gerekende navorsers op die gebied van taalverwerwing soos Stephen Krashen (1982) se fokus op begrypbare inset (“comprehensible input”) en Elbie Adendorff (2012) se fokus op taakgebaseerde onderrig, die gebruik van sosiale media, ensovoorts nie implisiet verreken is nie. Weens ruimtebeperkings is die drie vertrekpunte, soos uiteengesit in die inleiding van die artikel, die rede vir die insluiting van spesifieke ondersoekers. Die insigte word deurentyd direk geskakel met die kursusontwerp.

Alle opskrifte/opdragte in die leerplatform word in **Nederlands**, **AFRIKAANS** en **Engels** (doelbewus onderskei deur vetdruk, hoofletters en kursief) aangebied en die kursusoorisig (die handleiding wat die skedule binne en buite kontaktyd – tipies van gemengde leer – aandui) is in drie aparte dokumente in die drie tale beskikbaar. Die grammatika-oorsig word ook in drie tale beskikbaar gestel, naamlik Nederlands, Afrikaans en Engels. Dieselfde grammatika-oorsig was die uitgangspunt vir die skep van Nederlandstalige videomateriaal om dieselfde grammatika-inhoud soos in die (drietellige gids) in ’n ander formaat aan studente beskikbaar te stel.

Daar word in die kursushandleiding en op die leerplatform van dieselfde ikone as op die platform gebruik gemaak om navigasie te vereenvoudig.

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://www.gesellig-afrikaans.org/mod/book/view.php?id=1326&chapterid=64>. The page title is "Gesellig Afrikaans / Nederlands leren spreken". The main content is a list of 16 items, each with an icon and a title in Afrikaans, followed by its English translation in parentheses. The items are:

- MUSIEK / Music / Muziek
- FILMS / Films / Filmen
- KLANK / Sounds / Klanken
- DIALOOGTEMPLATE / Dialogue Templates / Dialoogmodellen
- BLOKKIESRAAISELS / Crossword Puzzles / Kruiswoordpuzzel
- GRAPPES / JOKES / Grappies
- LANDESKUNDE / COUNTRIES / Landen
- LEGKAARTE / PUZZLES / PUZZELS
- WOORDSOEK / SEARCHING FOR WORDS / WOORDSOEKER
- PRET MET ANNA / FUN WITH ANNA / PLEZIER MET ANNA
- ACAPELABOX
- TOEPASSINGS / APPLICATIONS / APPS
- OEFEVERTALINGS / TRANSLATION EXERCISES / OEFEVERTALINGS
- KONTAKTMOETING / CONTACT SESSIONS / CONTACTONTMOETINGEN
- GRAMMATIKAVERDUIDELIKING AFGESTEM OP DIE GRAMMATIKAGIDS (BOEKRAK) / GRAMMAR EXPLANATION LINKED TO THE GRAMMAR STUDY GUIDE / GRAMMATIKA-UITLEG AFGESTEM OP DIE GRAMMATIKAGIDS
- RADIO TOEP / RADIO APP / RADIO APPLICATIE
- TOEPASSINGS / Applications / Apps
- OEFEVERTALINGS / Translation exercises / Oefenvertalings
- KONTAKTMOETINGEN / Contact sessions / Contactontmoetings
- GRAMMATIKAVERDUIDELIKING AFGESTEM OP DIE GRAMMATIKAGIDS (BOEKRAK) / Grammar explanation linked to the grammar study guide / Grammatika-uitleg afgestem op die grammatikagids
- RADIO TOEPASSING / Radio Application / Radio Applicatie

The browser's address bar shows the URL and the page title. The browser's tab bar shows several open tabs, including "ONDERSTEUNINGSMATERIAAL" and "BOEKRAK / BOOKSHELF / BOEK".

Die uitgangspunt by die grammatika-inhoud is kontrastief van aard juis omdat die Nederlandse module deel is van of 'n module in Afrikaans of deel is van die aanbod in Afrikaansdepartemente in Suid-Afrika en Namibië. Nederlandse taalonderrig (ook as geleentheidstudie in kortleerprogramme in die Suid-Afrikaanse en Namibiese konteks) moet eiesoortig aangepak word vir mense wat Afrikaans magtig is. 'n Kontrastiewe benadering bou dus op voorkennis wat 'n bepaalde motiveringsimpak het.

Moeller en Catalano (2015: 328) gee 'n omvattende oorsig van verskillende teorieë van taalverwerwing in opbou tot enkele belangrike beginsels vir vreemdetaalonderrig, naamlik: leerdergerigheid, onderrig en meting (assessering) wat betekenisvolle kommunikatiewe take insluit asook meerdere geleentheid vir oefening en selfevaluering teen 'n individuele tempo.

Die kursusoorisig (handleiding in drie tale) dui pertinent in elk van die 14 afdelings aan watter take vir selfstudie is en watter take nagesien word. Studente is wel verplig om alle selfstudietake te voltooi alvorens die volgende afdeling van die kursus enigsins beskikbaar word. Ná die inhandiging van die opdragte vanaf afdeling 3, kry studente dadelik ook 'n memorandum en punte vir hul poging in die woordeskattoetse en hul antwoorde op die vrae oor begrip, woordeskat en grammatika in agt van die tien tekste oor verskillende dorpe en stede (kleiner toetse in omvang en tydsduur) en 'n riglynmemorandum op die drie selfstudievertalings uit Nederlands (kulturele tekste gerig op landeskunde). Dieselfde model van vrae word in twee van die tien toetsies (twee van tien dorpe en stede) gebruik wat wel nagesien word en waarmee punte verwerf kan word wat betref woordeskat, begrip en grammatika.

Amsterdam grammaticatestJULI (2).pdf

GRAMMATICATEST

Let daarop dat die vrae in Engels in skynsdrak onderaan of langsna die Afrikaanse vrae verskyn.
Note that the questions in English appear in *italics* below or next to the Afrikaans question.

Kies *Uitryf* net een antwoord by elke vraag.
Choose only one answer for every question.

- Die woord *schilder* in paragraaf 1 is 'n voorbeeld van konsonantweëling in Afrikaans.
*The word *schilder* in paragraph 1 is an example of consonant deletion in Afrikaans.*
A Waar / True
B Val / False
- Die woord *over* in paragraaf 5 is 'n voorbeeld van konsonantweëling in Afrikaans.
*The word *over* in paragraph 5 is an example of consonant deletion in Afrikaans.*
A Waar / True
B Val / False
- Geef die korrekte voornaamwoord vir die woord in hakies:
Provide the correct pronoun for the word in brackets.
In het centrum, binne de grachtengordels, vindt (n mens, in Nederlands /a person, in Dutch) vrijwel alles op loopafstand. (paragraaf / paragraph 5) _____
- Geef die regte vorm van die werkwoorde in hakies:
Provide the correct form of the verbs in brackets.
  - Van de Oostzee (komen) ook graan. (paragraaf / paragraph 3) (Imperfektum) _____
  - Het (zijn) ook een echt voetgangersterritorium. (paragraaf / paragraph 4) (Present) _____
  - Daar (gaan) de volgende pagina's over. (paragraaf / paragraph 5) (Present) _____
- Die woord die in die eerste paragraaf is 'n voorbeeld van:

Alvorens besluite oor aspekte soos gemengde leer, tegnologie-opsies, ensovoorts gemaak word, is dit nodig om heel eerste stil te staan by die basiese vraag: Hoe leer mense? 'n Gevallestudie wat in 2009 in die Verenigde State van Amerika deur Dole en Bloom oor studente in modules vir spesiale onderwyspraktyk uitgevoer is, verskaf 'n paar praktiese riglyne. 'n Ideale onderrigomgewing fokus aldus hulle ondersoek op die volgende vier aspekte: leerdergerigtheid, kennisgerigtheid, assesseringsgerigtheid en leergemeenskapfokus. Hulle verwys hierna as die HPL-raamwerk (“How People Learn”). Alhoewel die algemene beginsels geldig is vir verskillende kontekste, gee hulle toe dat die konteks en verhouding tussen dosent en student in elke klaskamer eiesoortig is. Die konteks van Nederlandse taalverwerwing in Suid-Afrika verskil myns insiens van ander lande omdat Afrikaanssprekendes voorkennis het van Nederlands en die onderrigkonteks vir vele studente in 'n “low-tech”-omgewing plaasvind.

Effektiewe leer aldus die HPL-raamwerk fokus op die volgende beginsels wat elk deurgetrek word in die aard van die kursusontwerp *Nederlands leren spreken*.

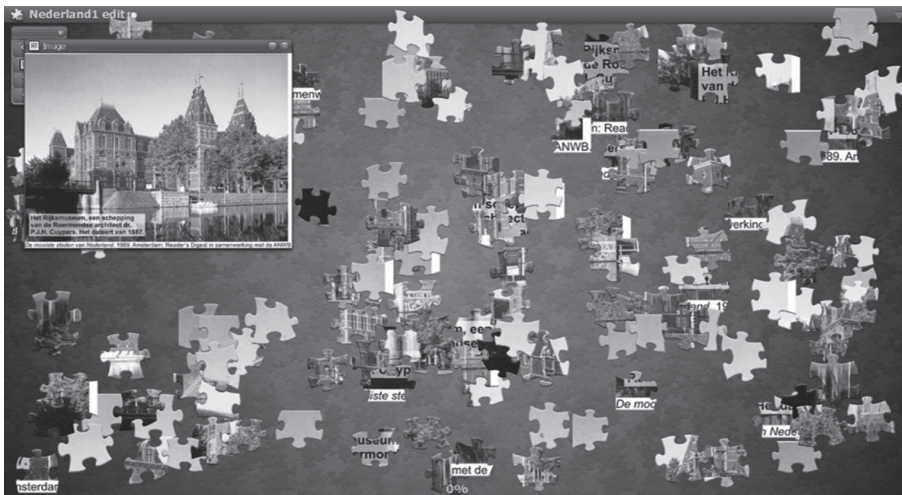
Leerdergerigtheid is die eerste vereiste binne die HPL-raamwerk. Dit vereis onder andere die verrekening van wat leerders reeds weet en waar daar spesifieke uitdagings is. Aspekte soos die voorkennis van Afrikaanssprekendes wat woordeskat betref weens die taalverwantskap tussen Nederlands en Afrikaans, en die waarde van 'n kontrastiewe aanpak wat grammatika betref omdat die patroonmatige verskille in spelling tussen Afrikaans en Nederlands bemagtigende kennis is om Nederlands vir Afrikaanssprekendes te ontsluit, is byvoorbeeld hier ter sake.

Die insluiting van legkaarte (landeskunde) om iets van die eiesoortige (visueel van aard) leefwêreld in Nederland en België te aktiveer en die skep van aanlyn woordeskattoetse gebaseer op die unieke woordeskatvoorkennis en onkunde van Afrikaanssprekendes (valse vriende met Nederlands, verskillende tipes verledetydsvorme), is hiervan tipiese voorbeelde.

1. Nederlandse woordeskat met Engelse invloed 1 (a-h).vraag.pdf 1 / 1

u	r	i	o	b	y	p	a	s	s	d	o	p	e	r	a	t	i	e	a
j	g	j	m	x	e	v	e	n	e	m	e	n	t	u	l	k	s	q	j
b	e	f	d	d	k	e	s	c	o	r	t	s	e	r	v	i	c	e	b
u	v	m	n	d	v	f	n	y	b	i	o	s	c	o	o	p	v	w	n
c	h	a	r	t	e	r	v	l	u	c	h	t	n	g	l	t	b	p	b
f	a	c	e	l	i	f	t	d	e	l	e	t	e	n	b	e	r	f	y
w	l	o	a	c	c	o	r	d	i	o	n	j	v	f	b	u	e	w	e
n	w	m	g	b	c	k	c	g	a	r	d	e	r	o	b	e	y	e	
v	b	u	d	v	z	b	a	f	q	s	r	k	t	g	i	r	a	f	u
k	b	a	r	r	i	è	r	e	i	n	c	a	m	p	a	g	n	e	r
d	p	x	g	v	o	v	o	e	l	w	r	h	a	t	t	r	i	c	k
s	e	q	n	j	q	t	y	x	l	t	u	j	j	u	a	d	i	i	
h	u	i	d	t	r	a	n	s	p	l	a	n	t	a	t	i	e	r	x
s	f	r	a	u	d	e	z	a	a	k	m	j	v	b	u	z	s	b	h
r	z	f	j	b	g	f	l	y	n	s	f	o	k	t	b	u	z	o	a
j	e	l	a	s	t	i	e	k	j	e	c	o	r	n	s	o	i	k	r
e	b	b	o	d	y	e	b	u	i	l	d	e	r	h	c	r	s	q	t
q	v	a	u	a	b	s	e	n	t	i	e	l	y	s	r	z	e	e	s
w	z	o	g	w	e	v	e	l	j	v	k	g	l	f	p	f	p	u	

absentielys   elastiekje
 accordion   escortservice
 arts   evenement
 barrière   facelift

Alles kan met zoekenjins soos Google gesoek word en studente word ook op die kursus se WhatsApp-groep gevra om inligting met mekaar te deel. Hier word

verwys na inligting omtrent woordeskat, interessante wetenswaardighede/plekke in Nederland en België (waaroor die tien afdelings se dorpe en stede handel) en interessante gratis toepassings (uitspraakhulp, video-programme, ensovoorts). Hulle mag slegs in Nederlands met mekaar op die kursus se WhatsApp-groep gesels. Die dosent/fasiliteerder speel hierin ’n sentrale motiveringsrol – om iets ter sake vir die volgende afdeling op die groep te deel sodat studente voorbereid kan wees vir die daaropvolgende kontaksessie. Hierdie sessie kan fisieke kontak aan ’n universiteit en/of aanlyn kontaksessies vir die kortleerprogramstudente behels. Studente het altyd hul selfone byderhand en daarom word die WhatsApp-groep ’n manier om formele kursusinhoud met studente se dag-tot-dag leefwêreld te integreer.

Studente kan mekaar help, Google Translate gebruik ensovoorts, maar hulle word nietemin “gedwing” om in Nederlands op die WhatsApp-platform te kommunikeer. Individuele vrae word nie beantwoord nie, maar as dit gebeur word dit op die groep gepos en daar beantwoord. Studente stuur met die eerste kontaksessie hul naam of Nederlandse skuilnaam vir die duur van die module vanaf WhatsApp na die dosent om so ’n groep te skep. ’n Skuilnaam moedig studentekommunikasie aan omdat individuele blootstelling beperk is.

Nuwe kennis is die tweede vereiste binne die HPL-raamwerk. Dit behels dat dosente die unieke behoeftes en verskille van studente in dieselfde klaskamer weens ras, geslag, sosio-ekonomiese agtergrond, ensovoorts, in ag moet neem. Die verskaffing van dieselfde grammatikale inhoud en in drie verskillende modusse om aan te pas by individuele voorkeur in die kursus, sluit onder andere in dat die grammatikagids (handboek) in drie tale beskikbaar is. Verder is daar video-uitleg van die grammatika deur moedertaalsprekers van presies dieselfde inhoud as dit wat in die papiergids ingesluit is. Laastens is toegepaste grammatika-oefeninge met memorandum ingesluit wat studente as selfstudie-oefeninge kan gebruik om presies dieselfde grammatika-inhoud op ’n induktiewe manier te leer. Elkeen van die vrae in die oefeninge (in afdeling 4–13) se antwoorde kan afgelei word deur na die gids of video oor die grammatika-inhoud te kyk. Dit is ook die instruksie by elke grammatika-oefening om die grammatikabeginsel te kontroleer met die ingeslote memorandum. Die videomateriaal is honderd persent afgestem op die papiergids (boekrak) waarin die grammatika verduidelik word. Die videomateriaal is deur twee verskillende huistaalsprekers (volwasse vrou, jong man) opgeneem om ook uitspraakvariasie te verseker (variasie in blootstelling ter wille van die studente).

ONDERSTEUNINGSMATERIAAL / x

gesellig-afrikaans.org/mod/book/view.php?id=1326&chapterid=68

University of the Fr... UV Leiden dashboard Please Login Google eCreate: rethinking... Gmail login - Googl... Log In - Create ... gmail - Google Sea...

Gesellig Afrikaans / Nederlands leren spreken Angelique Van Niekerk

Competencies
 Grades
 Nederlands leren spreken
 1. Inleiding / Introduction / Introductie
 2. Ondersteuningsmateriaal / Supporting material / ...
 SUKKE! JY WENKE! / HAVING TROUBLE? TIPS! / WORSTE...
 ONDERSTEUNINGSMATERIAAL / SUPPORT MATERIAL /
 3. Boekrak / Bookshelf / Boekenglant
 AFDELING 1: SPELLING / Section 1: Spelling
 AFDELING 2: KLANK EN UITSpraak / Section 2: Sound ...
 AFDELING 3: WOORDSKAT / Section 3: Vocabulary
 AFDELING / Section 4: AMSTERDAM
 AFDELING / Section 5: DELFT
 AFDELING / Section 6: GOUDA
 AFDELING / Section 7: MAASTRICHT
 AFDELING / Section 8: ROTTERDAM

GRAMMATIKAVEERDUIDELIJK

- Betrekkelijke voornaamwoord (par. 5 van de grammaticagids)
- Bezittelijke voornaamwoord (par. 5 van de grammaticagids)
- Durende tyd (par. 4 van de grammaticagids)
- Futurum (par. 4 van de grammaticagids)
- Hebben *af* zijn (par. 4.2.4 van de grammaticagids)
- Imperfectum (par. 4 van de grammaticagids)
- Lidwoorden (par. 2 van de grammaticagids)
- Perfectum (par. 4 van de grammaticagids)
- Persoonlike voornaamwoorde (par. 5 van de grammaticagids)
- Plusquamperfectum (par. 4 van de grammaticagids)
- Verbuiging byvoeglike naamwoord (par. 3 van de grammaticagids)
- Zijn (IS) hebben (HET) (par.4.1 van de grammaticagids)

Die derde vereiste binne die HPL-raamwerk, na **kennisgerigtheid** impliseer dat dosente vooraf bestek sal opneem van presies wat onderrig word met watter uitkoms voor oë. In geval van *Nederlands leren spreken* is alle materiaal en oefeninge en finale assesserings gerig op die verwerwing van die vier kommunikatiewe vaardighede in Nederlands as vreemde taal sodat studente in staat sal wees om die internasionale CNaVT op A2/ B1 te slaag.

Assesseringsgerigtheid binne die HPL-raamwerk behels dat studente dadelik terugvoer kry en kan monitor hoe hulle vorder. In *Nederlands leren*

spreken word daar van tientalle grammatika-oefeninge as selfstudie-oefeninge met memorandum gebruik gemaak alvorens studente byvoorbeeld dieselfde oefening met 'n ongesiene teks later vir nasiendoeleindes moet indien in afdeling 8 en afdeling 13.

Die eerste van die tipe selfstudie-oefeninge is die musiekoefeninge waarvoor daar spelling-, uitspraak- en woordeskatvrae vir 12 liedjies opgestel is. Nog musiek is beskikbaar, maar sonder oefeninge, en studente word derhalwe aangemoedig om musiek waarby hulle aanklank vind op die WhatsApp-groep te deel. 'n Memorandum word ook verskaf sodat 'n student op sy eie tyd en tempo byvoorbeeld oopsinoefeninge kan voltooi ter wille van luistervaardigheid. Die uitspraak oefeninge in die dialogtemplate en die vertalingsoefeninge is tipies deel van die assesseringsgerigtheid waarmee studente hulle eie pogings kan kaats alvorens hulle presies dieselfde oefening (as 'n finale dialoog en finale voorbereide mondeling) vir punte moet indien. Eers wanneer al die oefeninge in elk van die 14 afdelings voltooi is, mag studente aanmeld vir die finale toets wat dieselfde formaat volg as wat in die onderrigtyd gebruik is. Die sisteem weerhou 'n student van kontinuering indien daar uitstaande opdragte is, want die steierwerk in elke afdeling is deel van die bou van vaardighede wat betref lees, luister, skryf en praat.

AutoSave Wet zou je doen - Blof Search (Alt+Q) Angelique Van Niekerk

File Home Insert Draw Design Layout References Mailings Review View Help Acrobat

Clipboard Font Paragraph Styles Acrobat

Spellingwenke wanneer vergelyk word met Afrikaans

Spelling tips when compared to Afrikaans:

Afrikaans	Nederlands
z	s <u>zou, zeggen</u>
ch	g <u>lachen</u>
ij	y <u>spil, mijn, tijd</u>
sch	sk <u>scheiden</u>

C. Probeer die oopsinoefening doen
Try to do the open sentence exercise

Wat zou je doen - **Blief**

Wat zou je doen
Als ik hier opeens weer voor je ____
Wat zou je doen
Als ik ____, hier voor je op de grond
Wat zou je doen, als ik dat was

Wat zou je doen

Page 3 of 4 Afrikaans Text Predictions: On Accessibility: Investigate Focus 94%

Type here to search 9:50 AM 12/17/2022

Die laaste aspek, **leerdergerigte gemeenskap**, verwys na die psigologiese aspekte van blootstelling en onsekerheid by studente. In *Nederlands leren spreken* is veel ingebou om emosionele blootstelling te beperk, maar sosiale interaksie met klasgenote te verseker. Dit sluit in dat studente op hul eie tempo binne die groter skedule kan werk en opdragte kan voltooi. Studente kan verbale oefeninge (wat op uitspraak gerig is) herhaaldelik vooraf kontroleer (teen klankopnames of die gebruik van gratis aanbevole toepassings/applikasies) alvorens hulle 'n eie poging van hul uitspraaktoets en/of mondeling moet oplaai.

Die kursushandleiding (in AFRIKAANS, *Engels* en **Nederlands**) bevat deurgaans al die kursusikone wat op die platform gebruik word en dui aan dat alles wat met klank en uitspraak te make het in groen verskyn en dat alles wat in rooi verskyn, aandui dat indiening vereis word.

4.1 *Tegnologie*

Nederlands leren spreken plaas klem op die rol van die dosent/fasiliteerder in ooreenstemming met Negoescu en Boştină-bratu (2016: 25) se benadering dat die dosent steeds die ruggraat vorm wat die aard van die gebruik van tegnologie betref. Hulle verwys hierna as 'n "techno-humanistic" sisteem waarin die dosent, student en tegnologie 'n alliansie vorm soos ook tekenend is van enige "flipped classroom"-model en/of 'n gemengdeleermodel.

Negoescu en Boştină-bratu (2016: 26) oordeel dat onderrig en leer in wese 'n sosiale proses is en daarom is die kommunikasie tussen student en dosent belangrik. Aangesien tegnologie 'n integrale deel van ons daaglikse lewe vorm, maak dit sin dat gemengde leer binne en buite die klaskamer ("flipped classroom") oorweeg moet word in alle aspekte van kursusontwerp.

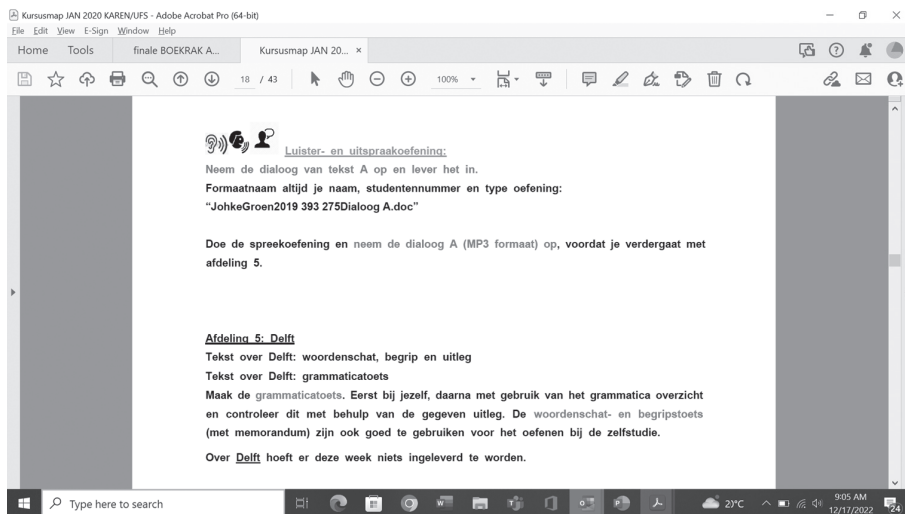
Om 'n vreemde taal aan te leer in 'n land of konteks waar hierdie taal nie algemeen as huistaal gebruik word nie, maak dit noodsaaklik dat studente, wat kursusontwerp betref, in die sfeer van die vreemde taal geplaas kan word en op dié manier 'n verhouding in die doeltaal met hul klasgenote/dosent kan opbou. Studente word op die WhatsApp-groep en in die kursushandleiding (in die drie tale) aangemoedig om die Nederlandstalige handleiding te gebruik. Voorts word hulle aangemoedig om hul selfone se funksietaal, wat ook die GPS insluit, in Nederlands te stel sodat hulle in die vierde afdeling 'n gratis radiotoepassing vir toegang tot geselsradio in Nederlands kan aflaai. Op dié manier word blootstelling aan die klank en uitspraak van Nederlands verhoog en op die WhatsApp-groep pols die dosent hulle oor bepaalde programme en spesifieke nuus waarvan hulle noodwendig voorkennis het vanuit die Suid-Afrikaanse konteks, maar met behulp van die toepassing ook die Nederlandse perspektief en woordkeuse

vir dieselfde gebeur kan hoor. Die implikasies van die sogenaamde “flipped classroom” vir onderrigontwerp soos uiteengesit deur Basal (2015) vorm deel van die teoretiese basis vir die keuses wat gemaak is in die kursusontwerp van *Nederlands leren spreken*.

Basal (2015:33) beklemtoon dat daar baie verskillende implementeringopsies is wat betref die “flipped classroom” en dat ’n “flipped classroom” in wese net ’n vorm van gemengde leer is. Die belangrikste vereiste vir sukses in die “flipped classroom” is die oorhoofse beplanning van wat in elke onderrigkonteks (binne die lesinglokaal en in die aanlyn kontakssessie) onderskeidelik moet gebeur. Dit is verder belangrik omdat die “flipped classroom” bedoel is as ’n gemengdeleerkonteks, en verskillende vorme van “low tech”-ondersteuning en tradisionele onderrigmateriaal moet wedersyds binne en buite die kontaktyd geïntegreer word met die oog op die bedoelde leeruitkomst. Onderrig en assessering gebeur dus beide binne én buite die kontaktyd (klaskamer). Sommige assesserings is dus kleiner aanlyn toetse wat studente op hul eie tempo kan voltooi voordat hulle aanmeld vir die volgende tema.

Die kursushandleiding begelei die studente ook teksmatig deur die platform en dui aan wat in elke afdeling binne en buite klastyd voltooi moet word ten einde toegang tot die volgende afdeling te verseker.

Basal (2015: 33) lys vier stappe wat nodig is vir die suksesvolle implementering van ’n “flipped classroom” om integrasie van onderrig en assessering binne en buite die klaskamer te verseker. Verskillende tipes aktiwiteite (gemengdeleer-

opsies) moet hiervolgens vir binne en buite die klastyd gespesifiseer word.

Die kursushandleiding van *Nederlands leren spreken* spesifiseer watter aktiwiteite (onderrig, selfstudie, assessering, ensovoorts) in elk van die 14 afdelings geskied. Kursusikone en kleurgebruik word dienooreenkomstig ingespan. Sommige van die aktiwiteite word in die kontaktyd gefasiliteer terwyl ander individuele studie of deelname aan 'n assesseringsaktiwiteit behels.

Die laaste stap in kursusontwerp is die seleksie van 'n geskikte **leerbestuursplatform**, byvoorbeeld moodle, blackboard, ensovoorts. Die platform integreer dus die klasaktiwiteite met die buite-klasaktiwiteite soos in die literatuurstudie ook aanbeveel word.

Nederlands leren spreken maak van die gratis moodle-platform gebruik wat op VivA (Virtuele instituut van Afrikaans), as deel van die SA Akademie vir Wetenskap en Kuns gehuisves word.

Ten spyte van die wyd aanvaarde voordele van 'n “flipped classroom” as 'n tipe gemengdeleermodel is die sukses daarvan afhanklik van tegnologiese uitdagings en steeds eerstens gekoppel aan die dosent/fasiliteerder se hantering daarvan.

In *Nederlands leren spreken* is alle onderrigmateriaal ook as ondersteuningsmateriaal kontinuu beskikbaar vir terugverwysing ongeag tot by watter afdeling 'n student in die kursus gevorder het. Die onderrigmateriaal (grammatikagids, grammatikavideo's, oefenvertalings en selfstudiememorandums, ensovoorts), kan afgelaai en gebruik word totdat die kursus voltooi is. Dit impliseer dat studente bepaalde selfstudietake en onderrigmateriaal eenmalig kan aflaai en dit dan op die platform kan laai op 'n tyd wanneer toegang gemaklik is (byvoorbeeld ten opsigte van elektrisiteit, data). Soos reeds genoem, kan die student wel nie na die volgende afdeling voortgaan as die vorige afdeling se opdragte nie voltooi is en opgelaai is nie. Studente het dus die verantwoordelikheid om hulle studie en assesseringsdeelname binne die groter skedulering van die kursusskedule te organiseer. Die kursusskedule (en afhandeling van die 14 afdelings) sal wissel van instelling tot instelling, fasiliteerder tot fasiliteerder.

In 'n “flipped classroom” word dit wat tradisioneel tuis gedoen is, nou in die klas gedoen en dit wat tradisioneel in die klas gedoen is, word meestal tuis gedoen (Basal, 2015: 30). Dit is in ooreenstemming met die Nederlandse kursus hier ter sprake met die bykomende voordeel dat studente ruim tyd het om op hulle eie tempo die tuiswerk te kan doen en afmerk (*mark as done*). Daar is ook 'n kontrolelys aan die einde van die kursus waar alle assesseringstake aangedui word. Geen take mag uitstaande wees om te kan aanmeld vir die finale toets nie.

The screenshot shows a web browser window with the following content:

- Navigation Menu:**
  - Dashboard
  - Site home
  - Site pages
  - My courses
    - Nederlands leren spreken_2023
      - Participants
      - Badges
      - Competencies
      - Grades
        - Nederlands leren spreken
          - 1. Inleiding / Introduction / Introductie
          - 2. Ondersteuningsmateriaal / Supporting material / ...

- Main Content:**
- AFDELING / Section 11: BRUSSEL / Brussels
- Mark as done
- AFDELING 11: BRUSSEL**
- BRUSSELTEKS: WOORDESKAT, BEGRIP EN MEMORANDUM**
- BRUSSELTEKS: GRAMMATIKA EN MEMORANDUM**
- DOEN DIE GRAMMATIKATOETS. DOEN EERS DIE TOETS SELF; GEBUIK DAN DIE GRAMMATIKA-OORSIG EN KONTROLEER DIT TEEN DIE MEMORANDUM. DIE WOORDESKAT- EN BEGRIPSTOETS (MET MEMORANDUM) IS OOK VIR OFENING EN SELFSTUDIE. HIERDIE WEEK SE DEEL OOR BRUSSEL WORD NIE INGEHANDIG NIE.
- SELFSTUDIE:**
  - GRAMMATIKA-OORSIG; MERK OF TEKEN IN JOU EIE WERKBOEK TWEE NUWE TAALBEËLS UIT DIE GRAMMATIKA-OORSIG AAN WAT JY GEKONTROLEER HETAS DIE REDE VIR DIE ANTWOORDE OP VAN DIE VRAE IN AFDELING 11.

In die volgende afdeling (paragraaf 6) word 'n oorsig gegee wat tuis gedoen word en hoe dit impakteer op die kontakgleuwe (kampuskontak en/of aanlyn kontak). Soos in enige “flipped classroom” is onderrig gefokus op die student en die dosent/fasiliteerder begelei die leerproses tydens verpligte kampsessies en/of addisionele aanlyn kontakssessies. Die student bepaal die impak, omvang en tempo van sy leerervaring met selfstudietake wat onderbou verleen vir finale assesserings en in die geval van die betrokke Nederlandse kursus toegang verleen tot volgende leereenhede (14 afdelings). Omdat heelwat leer/onderrig tuis en buite die klastyd kan plaasvind, is daar verhoogde betrokkenheid en deelname aan leerervarings, en onderrig is dus nie 'n eenrigting onderrigsituasie van dosent na studente nie. Onafhanklike leer word met so 'n “flipped classroom” aangemoedig en dit trek ook deur na die vier maniere waarop die Nederlandse grammatika in die betrokke kursus onderrig word. Een daarvan het te make met studente se skryf van hul eie grammatikagids gebaseer op die papiergids, video-uitleg en verduidelikings tydens kontaktyd. Die persoonlike grammatikagids mag studente ook in kontakassesserings byderhand hou as kontrolemiddel om vrae te beantwoord. Die handgeskrewe eie grammatikagids is formeel deel van die kursushandleiding en die enigste notas wat studente byderhand mag hou in kontakassesserings waar dit om toegepaste taaltoetsing gaan, byvoorbeeld die eindtoets en die filmskryfopdrag. Daar is dus genoeg motivering om dit wel te doen. Die opdrag is in Afrikaans, Engels en Nederlands aan studente gerig en lui soos volg in Afrikaans. Alles in Afrikaans is deurgaans in hoofletters getik in die handleiding sodat dit duidelik onderskeidend van die Nederlands in die handleiding vertoon:

JY MOET KONTINU VANAF AFDELING 3 JOU EIE OORSIG VAN DIE GRAMMATIKAREËLS IN JOU EIE WOORDKEUSE EN JOU EIE TAALVOORKEUR (3 BLADSYE IN TOTAAL IS DIE MINIMUM-LENGTE, 12 LETTERGROOTTE, 1.5 SPASIËRING OF SKANDERING VAN VISUELE UITBEELDING) BYHOU EN FINAAL INLEWER VOOR JY OOK KAN EN MAG AANMELD VIR DIE FINALE TOETS IN AFDELING 14. OM HIERDIE GRAMMATIKA-OORSIG, ‘MY GRAMMATIKAGIDS’ SAAM TE STEL, GEBRUIK ONDER ANDERE OOK DIE GRAMMATIKAGIDS IN DIE KURSUS (BOEKRAK) EN DIE VIDEO’S MET DIE GRAMMATIKA-VERDUIDELIKINGS (DEEL VAN DIE ONDERSTEUNINGSMATERIAAL), ENS.

SODOENDE HET JY BAIE MIN STUDIEMATERIAAL LATER ...

JOU PERSOONLIKE GRAMMATIKAGIDS FOKUS OP JOU BEGRIP VAN DIE GRAMMATIKA-VERDUIDELIKINGS VAN DIE KURSUS (BOEKRAK EN VIDEO’S) EN TAAL EN FORMAAT IS HIER NIE (SO) BELANGRIK NIE.

MAAK SEKER DAT JY IN AFDELING 13 DAN JOU EIE GRAMMATIKAGIDS AS ’N WORD DOKUMENT, ‘MY GRAMMATIKAGIDS’ OPLAAI EN ‘MARK AS DONE’. HIERDIE OORSIG IS VIR JOU GEBRUIK EN DIE ENIGSTE WINS (PUNTE) WAT JY HIERVOOR KRY, IS ’N BONUSPUNT AS JY DIT BETYDS INGEDIEN HET (EINDE AFDELING 13) EN OOK AS GEVOLG VAN JOU BESTUDERING HIERVAN (MY GRAMMATIKAGIDS) ’N BETER FINALE PUNT IN DIE KURSUS SAL ONTVANG.

Volgens Engelstaalstudente in ’n studie in Turkye in 2012/2013 is die grootste voordele van die “flipped classroom” onder andere die volgende:

Studente kan op hul eie tempo leer (almal vorder nie ewe vinnig deur verskillende aspekte van die materiaal nie); studente kan beter voorbereid klas toe kom, want sekere materiaal is deel van die werk wat tuis gedoen moet word. In geval van die Nederlandse kursus moet studente die tuiswerk doen om toegang te kry tot die volgende afdeling ter sake, ook vir die kontakafsprake. Daar is dus ’n motivering om iewers in ’n bepaalde week die kort stukkie tuiswerk te doen en op dié manier is studente dus voorbereid vir die kontaktyd (op die kampus en/of aanlyn).

’n “Flipped classroom”-model kan die fisieke beperking van klastyd minimaliseer, want onderrig en hulp is grootliks buite klastyd ook beskikbaar. Studente het aangedui dat hulle meer deelneem in die kontaksessies as gevolg van die “flipped

classroom-model”, want hulle voel gemakliker om deel te neem omdat van die onderrig reeds voor die klastyd plaasgevind het (Basal, 2015: 31-33).

Naas die gespesifiseerde aktiwiteite binne en buite die kontaktyd en die verpligte voltooiing van aktiwiteite om toegang tot ’n volgende afdeling te kry, is dit via ’n WhatsApp-groep vir die dosent ook moontlik om teorie of teks waarop die oefening vir die volgende kontaktyd gebaseer is, die dag vooraf per WhatsApp met die groep te deel en studente op WhatsApp aan te moedig om vrae te vra ten einde die selfstudie-oefeninge maklik te voltooi. Op die groep mag hulle net Nederlands gebruik en daar help hulle mekaar ook inhoudelik, ten spyte van tinentale taalfoute.

4.2 Gemengde leer

Purushotma(2005:80) verwys nadie waarde van “edutainment” om onderrigdoelwitte met ’n vorm van vermaak te versoen. In die lig van my onderrigondervinding hou die motivering van studente in die vreemdetaalklasskamer ook hiermee verband. Purushotma (2005) verwys na die gebruik van onder andere rekenaarspeletjies soos Sims wat dit met verskillende taalverstellings moontlik maak om te speel en dan as deel van die vermaak woordeskat aan te leer. Die gebruik van grappies (in teks, visueel en in audio-formaat), musiek (teks, visueel en selfstudie-oefeninge), legkaarte (van die tien dorpe en stede waarna in die grammatika- en begripstoets verwys word), ensovoorts, word in die kursus geïntegreer juis met die vermaakbeginsel in gedagte. Vanuit ’n onderrigbeginsel gee dit oudiomatig en teksmatig blootstelling aan die klank van Nederlands met die oog op uitspraakassessering. Verskillende huistaalsprekers het die tekste ingelees.

The screenshot shows a Moodle course page titled "Gesellig Afrikaans / Nederlands leren spreken". The main content area is titled "GRAPPIES / JOKES / GRAPJES" and includes the text: "TEKS, AUDIO-WEERGAVES EN VISUELE HULP. DEEL VAN AFDELING 3 SE ASSESSERING. Text, audio version, and visual assistance. Part of the assessment in section 3." Below this is a table with 9 rows and 3 columns: "TEKS", "MP3", and "MP4". Each row contains a document icon in the "TEKS" column and audio icons in the "MP3" and "MP4" columns.

	TEKS	MP3	MP4
1. Hoe geef ik my lat een pij?			
2. GRAPPIE 1 / Joke 1 / Grapje 1			
3. GRAPPIE 2 / Joke 2 / Grapje 2			
4. GRAPPIE 3 / Joke 3 / Grapje 3			
5. GRAPPIE 4 / Joke 4 / Grapje 4			
6. GRAPPIE 5 / Joke 5 / Grapje 5			
7. GRAPPIE 6 / Joke 6 / Grapje 6			
8. GRAPPIE 7 / Joke 7 / Grapje 7			
9. GRAPPIE 8 / Joke 8 / Grapje 8			

Ook die gebruik van films vervul die rol van vermaak gekoppel aan onderrig. Films op stromingsdienste soos Netflix het 'n taalopsie-verstelling. Uitspraak, woordeskate en kulturele konteks van die doeltaal kan op die manier geïntegreer word met die onderrigdoelwitte. Die groot uitdaging is wel, soos reeds genoem, die integrasie van tegnologiese hulp met onderrigaktiwiteite sodat dit nie 'n opsionele versiering oftewel “add on” is nie.

Die gebruik van films word op 'n baie spesifieke manier in *Nederlands leren spreken* gehanteer. Purushotma (2005: 80-81) opper tereg die frustrasie van studente in vreemdetaalonderrigklaskamers met onderrigmateriaal wat betref die verwydering van hul leefkonteks en belangstellings. Dit impliseer die voortdurende behoefte aan aanpassing van materiaal deur die dosente/fasiliteerders vir die sogenaamde dot.com-generasie in 'n optimale leerkonteks. Kapasiteitsprobleme aan universiteite en tydsdruk vir dosente laat die kontinue aanpassing en volskaalse vernuwing nie altyd toe nie, maar daar is maniere om studente medeskeppers te maak van “edutainment”-opsies sonder ekstra werk vir die dosent/fasiliteerder. In die kursushandleiding (*Nederlands leren spreken*) word 'n filmlys (naas byvoorbeeld 'n lys van musiek) ingesluit.

Daar word vereis dat studente twee films uit die lys van 20 aanbevole titels sal kyk en in 'n bepaalde week sal aanmeld vir die filmskryfopdrag. Studente moet 'n persoonlike filmresepsie (nie 'n resensie nie) oor twee films skryf en indien vir assessering. Om dié rede word daar seker gemaak dat films aanbeveel word wat op verskillende filmplatforms beskikbaar is en daar word ook via die dosent toegang verleen tot 'n videoteek waarin films beskikbaar is. Bykomend word

daar vir die groep minstens een Nederlandse filmaand op die bepaalde kampus georganiseer. Studente kry vooraf in die kursushandleiding generiese vrae om te antwoord wanneer hulle die films kyk. Dit sluit vrae in oor die verhaallyn, karakters, die film waarby hulle die meeste en minste aanklank gevind het, ensovoorts. Die filmskryfopdrag (wat 'n persoonlike resepsie vereis) behels 'n toets (binne 'n beperkte tyd) inhoudelik naastenby gebaseer op die riglynvrae oor twee van die films uit die aanbevole lys. Die nut daarvan is dat studente wel kan voorberei, maar nietemin nie 'n aanlyn resensie kan gebruik vir die skryf van hul belewenis nie. Studente kan via die WhatsApp-groep ook vooraf toestemming vra om 'n Nederlandstalige film wat nie op die lys in die handleiding voorkom nie te kyk en titels te deel sodat die dosent kan oordeel of die bepaalde film geskik is. Die moontlikheid om 'n Nederlandstalige film van eie voorkeur te kies verhoog die motivering en betrokkenheid van sekere studente. Die integrasie van films met die onderrigdoelwitte ondersteun aspekte soos luistervaardigheid, woordeskatkennis en in bepaalde gevalle ook landeskunde. Die kyk van films is boonop 'n aktiwiteit wat deel is van die normale lewe buite klastyd soos wat ook tipies is van die “flipped classroom”-model.

Dialogoefening in *Nederland leren spreken* sluit aan by die gebruik van films om woordeskat en luistervaardigheid te verbeter. Purushotma (2005: 88) noem tereg dat die skep van langer spontane dialoog vir onderrigdoeleindes nog in sy kinderskoene is en daarom is “Virtual Talk Conversation” in tipiese “gaming”-kontekste 'n nuttige alternatief om studente te begelei van geen praatvaardigheid na taalverwerwing in 'n vreemde taal. In *Nederlands leren spreken* word templaaldialooggesprekke as oefengesprekke met oudio- en teksformaat vir dié doel ingebou in die kursusmateriaal. Studente kan hul eie pogings kaats teen die oefendialoog en/of in 'n klassituasie met ander studente oefen. Twee van die dialoogtemplate moet egter in oudio-formaat opgeneem word teen afdeling 12 waarin studente die geleentheid het om met 'n klasgenoot die dialoog (en die blanko-spreekbeurte) op te neem of net die een stem (die ontbrekende stem in die dialoog) op te neem ter wille van nasien deur die fasiliteerder. (Die fasiliteerder kan kies om net dialoog D of D en E na te sien en die gemiddelde punt van een of albei dialoogopsies te gebruik vir die toekenning van punte.)

Onderrig binne “content based instruction” (CBI) se fokus val op die benutting van verskillende tipes materiaal wat boonop outentiek is. Nietemin kan daar in die praktyk nie verwag word dat elke student se individuele voorkeur vir die manier van taalaanleer en unieke genrevoorkeur in terme van byvoorbeeld musiek en films verreken word nie (Purushotma, 2005: 93). Ook hier skep die gemengdeleermetodes ruimte vir die integrasie van die onderrigmateriaal met studente se voorkeur ter wille van blootstelling aan bepaalde musiek en films.

Die waarde van musiek as motivering en blootstelling aan 'n vreemde taal en die manier waarop integrasie met formele onderrig kan geskied, word ook deur Purushotma (2005: 91) aangeraak. Ook hier is die individuele voorkeur en belangstelling van studente ter sake en 'n gemengdeleermodel wat struktuurmatig 'n georganiseerde ruimte (soos die WhatsApp-groep) skep sodat studente belangstellings en aktiwiteit met klasmaats kan deel. Daar is in *Nederlands leren spreken* op georganiseerde wyse gebruik gemaak van 12 liedjies van verskillende kunstenaars. Vir elke liedjie is 'n onderrigspesifieke video geskep om teks en klank te integreer en ook oopsinoefeninge en vrae oor spelling en woordeskat is daarvoor opgestel. In die kursushandleiding word daar pertinent op minstens vier afdelings aangedui dat studente buite klastyd na een van die liedjies moet luister en die selfstudie-oefening (met memorandum) moet doen. Op die WhatsApp-groep deel hulle ook ander kontemporêre Nederlandstalige musiek met mekaar waarby verskillende individue aanklank vind. Vrae oor die taalgebruik in die musiekteks word in die lesingtyd en/of op die WhatsApp-groep gehanteer en ook aanvanklik geïnisieer deur die dosent om die “gespreksbal” in Nederlands aan die rol te sit.

Die volledige benutting van digitale media as deel van die gestruktureerde onderrigplan maak dit moontlik om die doeltaal met die daaglikse leefwêreld van die student te integreer sodat hulle die musiek en films ook kan geniet in terme van hul eie voorkeur en belangstellings.

The screenshot shows a web browser window with the URL gesellig-afrikaans.org/mod/book/view.php?id=2477. The page displays a list of 16 songs, each with a document icon, a music note icon, a video camera icon, and a user profile icon. The list is as follows:

Item No.	Song Title	Artist	Document Icon	Music Note Icon	Video Camera Icon	User Profile Icon
9.	Eenzame boot	Jo Lemaire	Yes	Yes	Yes	Yes
10.	Bric à Brac	Willem Vermandere	Yes	Yes	Yes	Yes
11.	Anne	Herman van Veen	Yes	Yes	Yes	Yes
12.	Twee mannen zo stil	Frank Boeijen	Yes	Yes	Yes	Yes
13.	Twee meisjes	Raymond van het Groenewoud	Yes	Yes	Yes	Yes
14.	Paarse schoenen	De Berin's	Yes	Yes	Yes	Yes
15.	Wat zou je doen	Blof	Yes	Yes	Yes	Yes
16.	Minder Meer	Stef Bos	Yes	Yes	Yes	Yes

The browser's address bar shows the URL gesellig-afrikaans.org/mod/book/view.php?id=2477. The page title is "MATERIAL / HOORSPEL / Radio Play". The left sidebar contains a navigation menu with the following items:

- MATERIAL /
- HOORSPEL /
- Radio Play
- > 3. Boekrak /
- Bookshelf /
- Boekenplank
- > AFDELING 1: SPELLING / Section 1: Spelling
- > AFDELING 2: KLANK EN UITSpraak / Section 2: Sound ...
- > AFDELING 3: WOORDESKAT / Section 3: Vocabulary
- > AFDELING / Section 4: AMSTERDAM
- > AFDELING / Section 5: DELFT

The browser's taskbar shows the time as 9:15 AM on 12/11/2022, and the system tray includes icons for network, volume, and temperature (29°C).

Persohn en Kovak (2021) se ondersoek fokus op geletterdheid en die noodsaak om studente met toegang tot “low-tech” en “no tech” in kurrikulumontwerp in ag te neem. Hulle stel juis aktiwiteite en leerontwerp voor gerig op verhoogde betrokkenheid, studente se belangstelling en verhoogde konneksie tussen geletterdheid en die student se kultuur en gemeenskap. Twee daarvan noem hulle “perform your own read aloud” en “News flash”. Beide die twee tipes leeraktiwiteite word geïntegreer in *Nederlands leren spreken*. Die gratis toepassing Acapela box en die oudio-weergawe van die grappies in die kursus is ’n voorbeeld van ’n ryk onderrigomgewing (“rich teaching environment”) binne en buite die klaskamer.

4.3 “Low tech”

“Low tech” oftewel eenvoudige tegnologie-opsies is nie noodwendig net ’n beperking nie, maar aldus Negoescu en Boștină-bratu (2016: 28) beklemtoon die gegewe die feit dat tegnologie slegs ’n hulpmiddel is tot ’n opvoedkundige doel. Dit sluit onder andere die gebruik van videomateriaal as outentieke materiaal in wat in ’n “flipped classroom” en in ’n gemengdeleer konteks groot waarde het. Daar is egter praktiese aspekte wat die suksesvolle gebruik van enige tegnologiese hulpmiddels beïnvloed. Lengte is een daarvan en ook die aard van die integrasie van aktiwiteite wat die video/film voorafgaan en wat na afloop van die kyk daarvan van studente verwag word. Daar is reeds verwys na die gebruik van films in *Nederlands leren spreken* in ’n geïntegreerde “flipped classroom”-konteks waarin die aard van die aktiwiteit (of opdrag) ook outentiek van aard is en die keuse van ’n film boonop ruimte laat vir die individuele voorkeur van studente.

Dit is geen geheim nie dat die Suid-Afrikaanse onderrigkonteks deur verskeie tegnologiese uitdagings beïnvloed word nie. Dit sluit in faktore soos beurtkrag, hoë datakoste, gebrekkige toegang tot toerusting vir studente, ensovoorts.

Die integrasie van iets soos ’n WhatsApp-groep met die formele onderrigkonteks skep verhoogde betrokkenheid van die studente in die vreemde taal. Dit moet egter van meet af volledig geïntegreer word met die kursusstruktuur en onderrigskedule, en die bepaalde reëls vir die groep moet uitgestip word.

WhatsApp maak dit vir die dosent/fasiliteerder moontlik om die dag voor ’n kontakssessie ’n nuttige teks of opsomming of grammatikavideo op die groep te deel. (WhatsApp is egter nie die formele onderrigplatform nie en studente wat tydelik of langer sonder hul telefone sou wees, word op geen manier van onderrig uitgesluit as hulle nie WhatsApp gebruik nie. Ondervinding het egter getoon dat selfoontoegang of WhatsApp via ’n rekenaar die een ding is waarsonder studente in die Suid-Afrikaanse konteks byna nooit is nie.) Studente word aangemoedig om vrae te vra en mekaar te help. Dit bied die voordeel om van mekaar te leer en ook

onmiddellike terugvoer. Soos reeds genoem mag studente slegs in Nederlands hier vroe rig. Die gebruik van tegnologiese hulpmiddels wat deel is van die leefwêreld van studente word benut. Die gebruik van selfone en veral WhatsApp is deel van die leefwêreld van studente buite die formele klas en dit word dan vir onderrigdoeleindes geïntegreer as deel van veral woordeskatverwerwing en motivering. WhatsApp-kommunikasie in Nederlands verseker konstante toegang tot die doeltaal en addisionele toegang tot inhoud (wat op die platform bestaan) soos wat die dosent en studente dit hier met mekaar deel (ook al is toegang tot die platform nie altyd beskikbaar vir studente in 'n "low-tech" omgewing nie). Deur die loop van afdeling 3-13 "reis" studente virtueel deur tien verskillende dorpe en stede in Nederland (teksgerig) om grammatika, begrip en woordeskat aan te leer en op die WhatsApp-groep word studente aangemoedig om via 'n soekenjin soos Google enige skakel of foto te deel van die dorp/stad aan bod in 'n bepaalde afdeling. Die beeldmateriaal (of skakels) wat studente met mekaar deel oor die dorpe en stede (in die tekste waarop die grammatika, begrip- en woordeskatopdragte gebaseer is) plaas studente in 'n medeskepperrol wat baie positief vir motivering en leer is.

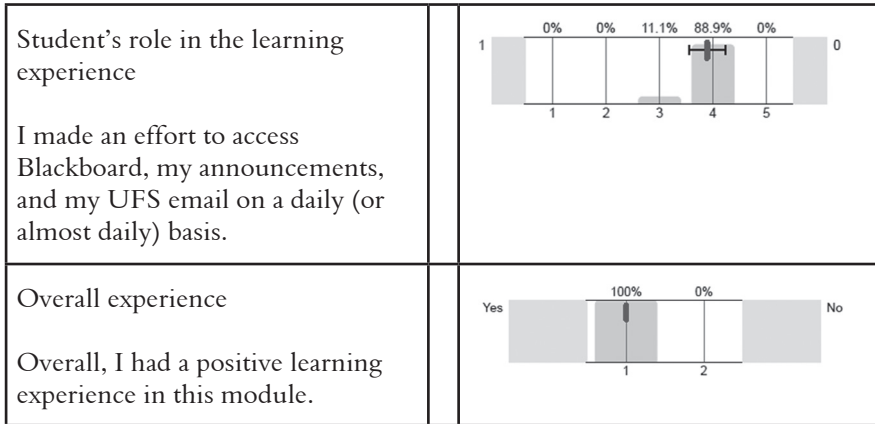
Campana en Agarwal (2019: 687) se bevindinge erken die uitdagings wat betref "low tech", maar noem tereg dat dit ook positief benut kan word in 'n gemengdeleer-onderrigmodel: "The study found that low tech was not a barrier when it came to effectiveness of pedagogy and learning. In addition, it became apparent that active learning strategies combined with no-tech, low-tech and high-tech resources and strategies can lead to learning environments that are learner-centred, knowledge-centred, assessment-centred and community-centred."

Studente wat goeie films en interessante kanale/radiostasies op die WhatsApp-groep deel, is tekenend van die leerdergerigtheid van die kursus waarin studente in die volle sin van die woord 'n "akademiese netwerk" met mekaar vorm. Die kursusontwerp in *Nederlands leren spreken* is dus grootliks van so 'n aard dat kursusmateriaal afgelaai en weer opgelaai kan word op die student se eie tyd.

Twee van die aspekte met betrekking tot integrasie van die beperkinge van 'n "low tech"-konteks of tradisionele klaskamermetodes met tegnologie waarna Campana en Agarwal (2019: 693) ook verwys, is van besondere belang vir die kursus hier ter sprake. Dit gaan naamlik oor die integrasie van tegnologie met kontakklaskameropsies en die neerpen van studente se eie begrip met (tradisionele/outyds) pen en papier. Studente se prestasie in twee kursusse wat deur dieselfde dosente aangebied is in 'n "high tech"-konteks teenoor 'n "low-tech"-konteks binne 'n tradisionele klaskamer was beduidend verskillend: "They found, somewhat counterintuitively, that students felt more engaged in the low-tech, traditional classroom setting. The students in the low-tech settings also

evaluated the teacher more positively and liked working in groups more.” Dit is hoegenaamd nie die doelwit van die artikel om ’n kursusevaluering te bied nie, maar die volgende onlangse greep uit die standaard module-evalueringsparaktyk aan die UV in 2022 gee tog ’n aanduiding van studente se belewenis van die gemengdeleermodel in die vreemdetaalkursus, *Nederlands leren spreken*:

<p>Quality:</p> <p>I was challenged intellectually* through the content and activities in this module.</p> <p><i>* It made you think, question and allowed you to ‘stretch’ your thinking and understanding.</i></p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Rating</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>11.1%</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>88.9%</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Rating	Percentage	1	0%	2	0%	3	11.1%	4	88.9%	5	0%
Rating	Percentage												
1	0%												
2	0%												
3	11.1%												
4	88.9%												
5	0%												
<p>Support:</p> <p>The combination of in-class* and/or Blackboard/online activities enhanced my learning experience.</p> <p><i>* “Class” could either mean sessions that take place inside a class venue (face-to-face) or online.</i></p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Rating</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>11.1%</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>88.9%</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Rating	Percentage	1	0%	2	0%	3	11.1%	4	88.9%	5	0%
Rating	Percentage												
1	0%												
2	0%												
3	11.1%												
4	88.9%												
5	0%												
<p>Technology:</p> <p>The use of technology* enhanced my learning.</p> <p><i>* Technology could include any or all of the following examples: Blackboard, simulations, videos, email, etc.</i></p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Rating</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>22.2%</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>77.8%</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Rating	Percentage	1	0%	2	0%	3	22.2%	4	77.8%	5	0%
Rating	Percentage												
1	0%												
2	0%												
3	22.2%												
4	77.8%												
5	0%												
<p>Relationship with lecturer</p> <p>The lecturer encouraged engagement with content, lecturer/s and peers.</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Rating</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>11.1%</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>88.9%</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Rating	Percentage	1	0%	2	0%	3	11.1%	4	88.9%	5	0%
Rating	Percentage												
1	0%												
2	0%												
3	11.1%												
4	88.9%												
5	0%												

'n Studie in 2012 met studente van toegepaste statistiek en algemene sielkunde het bevind studente wat handgeskrewe klasnotas as hulpmiddels gebruik het, veel beter gevaar het as studente wat rekenaargebaseerde notas geskep het (Campana en Agarwal, 2019: 693).

Daar word in die kursushandleiding van *Nederlands leren spreken* om dié rede ook vereis dat studente handgeskrewe notas oor grammatika maak. Die feit dat studente nie almal ewe rekenaarvaardig is nie of nie almal toegang tot 'n rekenaar in die taalklaskamer het nie en hulle gevolglik almal op papier hul notas moet maak, kan baie positiewe onderriggevolge inhou (en boonop beperk dit akademiese wanpraktyk en passiwiteit tydens die kontakssessies).

Die kort handgeskrewe notas bevorder individuele leeraksie en die motivering om goeie notas te maak kan herlei word tot die feit dat studente toegelaat word om hul eie grammatikanotas byderhand te hou met die skryf van die filmopdrag en die finale skriftelike toets. Die kursushandleiding (ook genoem die **map**) dui aan dat die eie grammatikagids op bepaalde fases ingehandig moet word.

Campana en Agarwal (2019: 694) verwys ook na die bewese positiewe impak van tipiese “low tech”-onderrighulpmiddels soos onder andere selfassessering. Daar word deurlopend in die Nederlandse taalkursus in byna elk van die 14 afdelings van selfassessering gebruik gemaak. Die selfassesseringsaktiwiteit in afdeling 3 tot 13 (wat op grammatika, begrip en woordeskat gebaseer is) is sodanig met die kursusstruktuur geïntegreer dat dit as voorbereiding dien vir die bepaalde assesserings (in afdeling 8 en 13) wat die dosent/fasiliteerder wel nasien. Dieselfde formaat en patroon word gevolg.

Campana en Agarwal (2019: 696) verwys na die nut van digitale hulp in beperkte tegnologiese-kontekste (“low-tech”-omgewings) soos WhatsApp in skole in Indië: “[It] increase[d] teacher attendance and learning from each other. The

teachers also reported that the addition of technology increased their engagement in teaching because of their ability to share new learning resources with students.” Omdat studente soveel tyd op sosiale media soos WhatsApp spandeer en byna nooit sonder hul selfone is nie, het die integrasie van WhatsApp in terme van die fasilitering van bestaande onderrigmateriaal wat wel op die onderrigplatform is (uit ondervinding) veel nut getoon in terme van studentevoorbereiding vir kontaksessies. WhatsApp is nie ’n formele onderrigplatform nie, maar dit verseker voorbereiding en kontinue blootstelling aan ’n vreemde taal.

Die bespreking van Campana en Agarwal (2019) is insiggewend en van waarde vir die onderrig van Nederlands in die Suid-Afrikaanse en Namibiese konteks. Verskeie ondersoekers het getoon dat “low tech”-omgewings uniek en positief bydra tot aktiewe leer, en geleentheid skep vir betrokkenheid en ontdekking as deel van ’n sosiale proses: “Therefore, as learning environments are designed and created, it is important to consider the incorporation of low-tech and/or high-tech materials and strategies, and the balance between the two, to best support learning and to meet the needs of the participants. However, it is even more important to explore how to get individuals engaged in their learning process and to interact with the information and content that they are learning. Intentional design of hands-on active learning strategies combined with the authentic use of low-tech and/or high-tech materials and strategies should lead to environments that are more effective in the ways that they engage individuals in their own learning process.” (Campana en Agarwal, 2019: 700)

Ten slotte is onmiddellike terugvoer wat selfstudie-oefeninge moontlik maak deel van die meerderheid onderrig- en assesseringstake in die kursus en aldus die literatuurstudie is dit baie positief om leer te fasiliteer. In *Nederlands leren spreken* word beide tegnologie en die dosent as instrumente beskou en volledig geïntegreer. Vir uitspraakonderrig is dit veral tegnologie wat die rol van die dosent vervul, maar wat grammatikaverduidelikings betref, is die tegnologiese hulpmiddele (video’s) een van verskillende ondersteuningopsies (naas die grammatikagids in drie tale en studente se eie notas).

4.4 Motivering

Motivering is uiters belangrik vir sukses en kontinuering binne vreemde-taalonderrig. Tegnologie is ’n integrale deel van onderrig en motivering en daar is in *Nederlands leren spreken* moeite gedoen om die gemengdeleeraktiwiteit binne en buite die klaskamer (“flipped classroom”) oorhoofs te beplan wat die kursushandleiding betref. Daar word pertinent in elke afdeling aangetoon watter aktiwiteit in welke modus voltooi moet word buite en binne kontaktyd.

Daar is in 2022 tydens die IVN-konferensie (Internasionale Vereniging vir Neerlandistiek) in Nijmegen kennis gemaak met Arthur Verbiest van Spanje. Hy en kollegas het 'n hoorspel geskep wat as 'n podsending gratis beskikbaar gestel word vir die doel van Nederlandse taalverwerwing¹. Dit is intussen bygewerk en studente kan in elkeen van die 14 afdelings in die kursus na een van die afleweringe van enkele minute luister. Op die WhatsApp-groep pols die dosent hulle ook daarvoor. Die hoorspel vorm nie deel van formele assessering nie en is op die platform beskikbaar onder ondersteuningsmateriaal.

Die kursustyd van *Nederlands leren spreken* moet ingevolge die steierwerk-skedulering (*scaffolding*) tussen ongeveer 7 tot 14 weke binne die Suid-Afrikaanse akademiese kalender en wel voor middel-November voltooi word en/of binne die skedulering gekoppel aan 'n bepaalde Suid-Afrikaanse instelling.

Alhoewel die meeste van die prettiger aktiwiteite wat motivering bevorder ook 'n onderrigdoelwit het, is die bou van digitale legkaarte met visuele beelde van bekende plekke in Nederland en België (op die platform), minder gerig op taalverwerwing (dus onderrig) en grammatika, maar meer gerig op die student se motivering en landeskunde.

5. Kursusoorisig

Wat die passiewe taalvaardighede betref, word komponente in terme van beide onderrig en assessering (binne en buite kontaktyd) geïnkorporeer. Dit sluit onder andere luistervaardigheid, teoretiese grammatikakennis en woordeskatkennis in.

Meer as ses-en-sestig persent van Afrikaanse en Nederlandse woordeskat stem

ooreen as 'n mens die patroonmatige spellingverskille tussen Afrikaans en Nederlands ken. Soms is die ooreenkoms die alombekende “valse vriende”, byvoorbeeld die woord “vaak” (“slaperig” in Afrikaans) wat die betekenis van “dikwels” in Nederlands dra; soms is dit gewoon 'n toepassingsverskil, byvoorbeeld “tafel dek” in Afrikaans teenoor “tafel zetten” in Nederlands. Die onbekende deel van die Nederlandse woordeskat wat studente naas die spellingverskille moet ken om te kan kommunikeer, moet hulle wel aanleer. Aangesien Nederlands deel vorm van universiteitskursusse in Suid-Afrika wat gewoonlik op vlak 6 of 7 van die NKR (nasionale kwalifikasie raamwerk) is, is selfwerksame woordeskattoetse wat outomaties nagesien word 'n pluspunt wat buite formele onderrigtyd plaasvind, sodat daar aan ter sake inhoud vir die bepaalde vlakbeskrywing aandag gegee kan word.

5.1 *Passiewe vaardigheid*

5.1.1 *Woordeskat*

Blokraaisels en woordsoekspeletjies waarin studente meestal die Nederlandse ekwivalent moet verskaf, omvat die bogenoemde betekenisverskille, valse vriende en totaal onbekende Nederlandse woorde vir Afrikaanssprekendes. Ook die spellingsverskille byvoorbeeld “zekerheid” (sekerheid), “politie” (polisie) word ingesluit. 'n Paar blokraaie word gebruik om ongeveer tien bladsye woordeskatverskille te oefen. Studente kry dus oefenkans waarna hulle drie blokraaie moet indien wat outomaties deur die sisteem nagesien word.

In die grammatika-gedeelte van die kursus word afgeskop met 'n lys van die spellingsverskille en die verskille word dwarsdeur die tien afdelings toegepas en aan die hand van 'n toerismeteks ingeoefen. Twee van die tien tekste (wat oor tien dorpe en stede handel) word geassesseeer (en geen memorandum word aan studente verskaf nie) en agt van die tekste se toetsies (twee per teks wat oor dorp en stad handel) word in die formaat van selfstudie-opdragte outomaties deur die sisteem nagesien en memorandums word ná voltooiing aan die studente voorsien.

5.1.2 *Grammatika*

Daar word 'n grammatikagids met 'n kontrastiewe aanpak (Nederlands teenoor Afrikaans) in drie tale (Afrikaans, Engels en Nederlands) verskaf. Daar is van elk van die komponente in die grammatikagids ook 'n video deur twee verskillende huistaalsprekers van Nederlands gemaak. Die videomateriaal is volledig afgestem op die papierweergawe van die grammatikagids wat die voorkennis en uitdagings van Afrikaanssprekendes in ag neem.

Die grammatika-komponent (veral afdeling 3 tot 13) begin met 'n lys spellingsverskille wat dwarsdeur die tien afdelings toegepas en aan die hand van 'n toerisme-tekst ingeef word. Twee van die tien tekste word geassesseer met behulp van twee toetsies per tekst. Geen memorandum word aan die student voorsien nie. Agt van die tien tekste word geassesseer met behulp van twee selfstudie-opdragte per tekst. Dit word outomaties deur die sisteem nagesien en memorandums word ná voltooiing aan die studente gelewer.

5.1.3 Luistervaardigheid

Daar word verskillende komponente aangebied om blootstelling aan Nederlands geleidelik te verhoog sodat studente se uitspraak uiteindelik as aktiewe vaardigheid ook hierby kan baat. Die komponente word volledig geïntegreer as onderrig, selfstudie en ook assessering en dit sluit in:

- 'n Lys van klanke met 'n ouditiewe komponent.
- 'n Lys van grappies met klank, tekst en video-formaat.
- Musiek (met klank, video, tekst, oopsinoefening en spellingsoefening) – een liedjie per kunstenaar.
- Dialoogtemplate ('n tekst en 'n opname deur verskillende huistaalsprekers).
- Films en hulp met toegang tot Nederlandstalige films met begeleide inhoudsvrae ter voorbereiding op die skryf van 'n persoonlike resepsie van twee films in Nederlands.

5.2 Aktiewe vaardigheid

Die komponente word in die drie onderskeie handleidings (“handleiding” in Afrikaans, “overzicht” in Nederlands, “course overview” in Engels) pertinent aangedui as selfnasien, onderrig en assessering. Elke komponent moet wel voltooi word alvorens die platform toegang tot die inhoud van die volgende afdeling verleen.

5.2.1 Uitspraak (leesvaardigheid)

Die onderrigmateriaal wat as passiewe vaardigheid gebruik word, byvoorbeeld klanke, woordelys (telwoorde, maande van die jaar, dae van die week), grappies en dialoog, word ook as uitspraakkomponent ingespan wanneer studente die geleentheid kry om hul eie uitspraak te kaats teen dié van verskillende moedertaalsprekers (nie net die dosent/fasiliteerder nie). Studente moet

byvoorbeeld die grappietekste voorlees as uitspraak oefening ('n oudioformaat vir oefening word voorsien). Teen die middel van die kursus moet hulle eenvoudige dialoogtemplate (in teks en oudioformaat) kan gebruik as oefening (met die oog op rolspel in die klassituasie) alvorens hulle teen afdeling 12 so 'n langer dialoogtemplaai met oopspreekbeurte moet inlees en op die platform moet oplaa ('n oudioformaat vir die oefening word voorsien).

In afdeling 3 (waarin die tekste oor dorpe en stede handel) word daar van studente verwag om uit die teks waarop die vrae in die toetsies gerig is, twee sinne in hul eie stem op te neem en op die platform te laai. Die sin begin met: *“Ik wil graag naar ____ reizen, want ____.”* *“Ik heb grote interesse om ____.”*

Hierdie oefening berei studente voor op die laaste mondeling. Voor aanmelding vir die finale toets, moet studente 'n drie minute lange mondeling lewer in 'n kontakopsie na voorkeur van die fasiliteerder of in 'n video op die platform. Die mondeling moet handel oor 'n bepaalde plek/ke in Nederland en België wat die student graag wil besoek. (Dit is verkieslik om te hou by die tien dorpe en stede in die tekste wat verskaf is en die videomateriaal wat studente op die WhatsApp-groep oor die dorpe en stede gedeel het. Dit voorkom akademiese wanpraktyk en gee alle studente 'n gelyke kans.)

Studente wat hier goed vaar, word byvoorbeeld ook die laaste twee jaar aangemoedig om deel te neem aan die Nederlandse filmkompetisie vir vreemdetaalstudente.

Uitspraak van 'n vreemde taal is 'n belangrike vaardigheid op kompetensievlak aangesien mense buite die taalklaskamer studente (spesifiek vreemdetaalspreekers) se bepaalde uitspraak moet herken as Nederlands. 'n Steierwerkbenadering word gevolg met uitspraak- en luisterverwante kleiner opdragte wat toenemend kompleks take van die studente vereis. Die eerste trap fokus op blootstelling en dus passiewe vaardigheid.

Die lys van uitspraakkomponente wat vir onderrig, selfstudie en assessering ingespan word, sluit in:

- Klanke
- Klankmatige woordelys
- Grappies
- Musiek
- Dialoogtemplate
- Toepassing (applikasie)
- Films
- Finale mondeling

5.2.2 Grammatika-toepassing (skryfvaardigheid)

Tekste is geselekteer en aangepas (met bronverwysing) waarop toetsies vir grammatikatoepassing geskep is. Agt van die tekste word met behulp van selfnasien hanteer (teks 1 tot 4 en 6 tot 9) en twee van die tekste se toetsies (nommer 5 en 10) word vir assesseringsdoeleindes nagesien. Dieselfde formaat van die toetsies word vir die eindtoets gebruik. Daar word van studente verwag om handgeskrewe notas van die grammatika-oorsig (wat tydens kontaklesings gemaak word) by te hou en in te lewer voor hul aanmeld vir die finale toets. Soos reeds genoem mag hulle die notas ook gebruik tydens kontaktoetse en kontakassesserings.

5.2.3 Begrip (tekste oor dorpe en stede, filmopdrag)

Daar is tekste geselekteer en aangepas (met bronverwysing) waarop toetsies vir begrip geskep is. Agt van die tekste word met behulp van selfnasien hanteer (teks 1 tot 4 en 6 tot 9) en twee van die tekste se toetsies (nommer 5 en 10) word vir assesseringsdoeleindes nagesien.

5.2.4 Skryfvaardigheid – vertaling en filmresepsie

Studente kry drie generiese kultuurverwante tekste om uit Nederlands te vertaal. Ná voltooiing word ’n memorandum vir selfnasien voorsien en in die kontakassessering word die vertaalopsies bespreek met spesifieke verwysing na die idioom van die doeltaal (Afrikaans) en die kulturele agtergrond en tydsaanduiding in die Nederlandse teks. As deel van die finale toets moet die studente ook ’n kort paragraaf skryf.

Daar word van studente verwag om twee Nederlandstalige films te kyk wat gekies moet word uit voorafgemagtigde titels via die dosent of uit die voorsiene titellys op die platform, en aan die hand van voorsiene inhoudsvrae ’n resepsieverslag in Nederlands oor die twee films voor te berei. Studente moet dan onder toesig, soos in kontakassesserings geld (of in die geval van beperkte kontaktyd, aanlyn vir kortleerprogramstudente) die pertinente toetsvrae oor die twee films in Nederlands beantwoord. Die assesseringsriglyn wat geld, fokus op begrip en inhoud en nie grammatikale korrektheid nie.

5.3 Oorhoofse struktuur

Die kursus bestaan uit 14 afdelings met ruimte vir skedulering per groep/instelling. ’n Akademiese kwartaal by die meeste Suid-Afrikaanse instellings

is ongeveer sewe weke lank en 'n semester 14 weke. Vir 'n kontakkursus kan skedulering dus met sewe weke en vier sessies per week voltooi word of 14 weke en twee sessies per week. Vir 'n volledige aanlyn kursus, kan die kursus tussen 14 tot 20 weke volledig voltooi word met drie aanlyn kontaksessies op vaste tye (voor afdeling 3, 8 en 13). Dit is juis so geskeduleer aan die begin van die formele grammatika-inhoud, die afhandeling van die afdeling oor die werkwoordstruktuur en voor die finale skriftelike toets. Studente moes dus ingevolge die steierwerk reeds die werk in die vorige afdelings voltooi het om toegang tot die materiaal vir die geskeduleerde kontakssessie te kan kry.

6. Ten slotte

Die steierwerk impliseer die volgende afdeling is gesluit en studente kan eers toegang daartoe kry indien die vorige afdeling se werk voltooi is. Dit verseker inskerping wat bou op die natuurlike proses van taalaanleer, vanaf passiewe vaardighede na toenemend aktiewe vaardighede.

Die kontinue selfstudie-oefeninge (in afdeling 3 tot 13) het ten doel om studente in elke afdeling bepaalde vaardighede te laat inoefen, maar om seker te maak dat dit wel gebeur, bly die volgende afdeling gesluit totdat die huiswerk van die vorige afdeling voltooi is. Studente kry 'n klein deelnamepunt vir elke opdrag.

Die oefeninge is gerig op die verwerwing van 'n vaardigheid aangesien die aanleer van 'n vreemde taal nie soos 'n inhoudsmodule gestruktureer word nie. Dit vereis die voortdurende besig wees van die student met die taal oor die verloop van die aantal weke gekoppel aan die instelling se kalender. Dié aktiwiteite plaas egter nie onnodige stremming op die fasiliteerder se tyd nie omdat verskeie oefeninge 'n deelname-hekkie insluit om te kan vorder en omdat talle opdragte 'n selfnasienkomponent bevat. Dit wat die fasiliteerder van die groep nasien met 'n vertroulike memorandum sluit die volgende in: uitspraaktoets 1, een van die dialoog oefeninge, die finale mondelinge video van drie minute, die filmresepsietoets van vyf vrae, twee van die tien begrips-, woordeskat- en grammatikatoets (van maksimum 20 punte in totaal) en die finale toets.

Die kontinue klein oefeninge en opdragte bevorder leer en selfwerksaamheid van studente teen grootliks hul eie tempo. Die suksesvolle voltooiing van die kursus is 'n goeie basis vir die hantering van letterkundige tekste in Nederlands (vir Afrikaanse studente). Die voltooiing van die kursus maak suksesvolle afhandeling van die CNaVT-eksamen teen die koste van die departement Afrikaans en Nederlands, Duits en Frans aan die UV (uit die basissubsidie aan Suid-Afrikaanse universiteite voorsien deur die Nederlandse Taalunie) moontlik. Al vier kommunikatiewe vaardighede naamlik luister, lees, skryf en

praat, is dus belangrik in die kursus aangesien dit ook deel uitmaak van die CNaVT-eksamen.

Die interaktiewe komponente en die tegnologies gesteunde komponente is gerig op 'n “low-tech”-omgewing tipies van Suid-Afrikaanse onderrigkonteks. Alle studente en alle Suid-Afrikaanse instellings het nie ewe veel toegang tot elektrisiteit, data en toerusting nie. Tén einde studente uit veral meer uitdagende sosiaal-maatskaplike kontekste nie uit te sluit nie, is die kursus so ontwerp dat studente alle ondersteuningsmateriaal (die leerinhoud) eenmalig kan aflaai en stoor. Voorts het studente die vryheid om teen 'n eie tempo binne die groter skedulering van die bepaalde groep (by hul instelling) hul werk in te handig.

Slegs die filmresepstoets en eindtoets word vir kampusstudente op die kampus van die instelling afgeneem om akademiese wanpraktyk te voorkom. Vir volledige aanlyn studente sal die twee assesserings op 'n bepaalde tyd en dag in oorleg met die studente afgespreek word ná voltooiing van al die oefeninge en huiswerk in die 14 afdelings, maar wel binne 20 weke nadat registrasie afgehandel is.

Die kursusstruktuur en onderrigmateriaal is saamgestel met insette van Nederlandse huistaalprekers en ervare Nederlandstalige dosente om fasilitering in die Suid-Afrikaanse konteks – ook deur minder ervare fasiliteerders en fasiliteerders wat nie huistaal- of tweedetaalprekers van Nederlands is nie – positief te laat inwerk op die kwaliteit van Nederlandse taalverwerwing. Ideaalgesproke moet die fasiliteerder wel die B2 CNaVT-eksamen reeds voltooi het. Dit vereis verdere inbou van die Taalunie in die Suid-Afrikaanse dosentekorps tans gemoeid met Nederlandse onderrig. 'n Groter impak op die lang duur kan via die Suid-Afrikaanse dosentekorps bereik word sodat 'n afhanklikheid van besoekende Nederlandse dosente toenemend teëgewerk word.

Besoekende Nederlandse dosente kan op basis van 'n eenvormige kursus (wat eiesoortige voorkennis impliseer) minstens vertrek vanaf 'n bepaalde minimum vlak van begrip van Nederlands wat betref Suid-Afrikaanse en Namibiese studente wat die vlak van Nederlandse taalverwerwing sal verhoog.

Universiteit van die Vrystaat

Bronnelys

Adendorff, E. 2012. Kompleksiteit in taakgebaseerde onderrig en leer van Afrikaans as tweede taal binne universiteitskonteks. Ongepubliseerde PhD-proefskrif. Universiteit van Stellenbosch.

- Basal, A.** 2015. The implementation of a flipped classroom in foreign language teaching. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 16 (4): 28-37.
- Campana, K. en Agarwal, N.K.** 2019. The landscape of research on learning in low-tech environments. *Information and Learning Sciences*, 120 (11/12): 687-703.
- Dole, S. en Bloom, L.** 2009. Online Course Design: A Case Study. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 3 (1): 1-11.
- Krashen, Stephen.** 1982. *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon Press.
- Moeller, A. J. en Catalano, T.** 2015. *Foreign Language Teaching and Learning*. In: Wright, J.D. (red.). *International Encyclopedia for Social and Behavioral Sciences*. Oxford: Pergamon Press. 327-332.
- Negoescu, A. en Boștină-bratu, S.** 2016. Teaching and learning foreign languages with ICT. *Scientific Bulletin*, 21(1): 25-31.
- Ngandeu, J.B.** 2020. Dealing with barriers to the integration of Computer Assisted Language Learning in an African Context: Is the TPACK framework enough? An analysis of ICT integration in a low-tech context. *Per Linguam*, 36 (2): 90-103.
- Persohn, L. en Kovak, J.** 2021. Offline Possibilities: Low-Tech and No-Tech Literacy Learning Anywhere. *The Florida Literacy Journal*, 2 (1): 33-38, Winter.
- Purushotma, R.** 2005. Commentary: you're not studying, you're just ... *Language Learning & Technology*, 9 (1): 80-96.
- Verbiest, A.** 2022. Hoorspel NT2: Maaiké & Arno. NUT. Nederlandse en Vlaamse Universitaire Talencentra. <https://www.nut-talen.eu/blog/hoorspel-nt2-maaiké-arno/>. (Datum van gebruik: 1 November 2023).

Note

1. Sien <https://www.nut-talen.eu/blog/hoorspel-nt2-maaiké-arno/> vir meer oor hierdie hoorspel.